

Motion till riksdagen 2013/14:Ju412

av **Morgan Johansson m.fl. (S)**

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Sammanfattning

Under de senaste åren har antalet anmälda brott ökat. Den grova organiserade brottsligheten har fått fäste i Sverige. Kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och allvarlig ekonomisk brottslighet växer. Den utvecklingen skapar en otrygghet i samhället som vi inte tidigare haft.

Vi vill förstärka ansträngningarna för att bekämpa grov organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet. Trots att polisen har fått kraftigt ökade resurser under många år finns en bristande effektivitet när det gäller både resultat, styrning och ledning. Alltför få vardagsbrott klaras upp. Rättsväsendet måste stå upp för de krav medborgarna har om effektivitet, rättssäkerhet och rättstrygghet. Den som begått ett brott måste snabbt nås av en reaktion. Vårt mål är att svensk polis ska vara bäst i Europa år 2020.

Att bli utsatt för ett brott är nästan alltid en traumatisk upplevelse, ibland med följder för resten av livet. Brottsoffer behöver förbättrat stöd och hjälp. Vi vill förstärka brottsoffers ställning.

Vi bekämpar brotten men också brottens orsaker. Det bästa sättet att minska skadeverkningarna av brott är att hindra att brott begås. Det brottförebyggande arbetet behöver förstärkas på olika sätt, inte minst genom bättre samordning och ökad kunskap. Grundläggande för att minska kriminaliteten i samhället är att klyftorna minskar och att välfärdssystemen fungerar.

- ? Vi vill öka polisens resurser med 50 miljoner kronor 2014 i kampen mot den organiserade brottsligheten.
- ? Vi vill öka polisens resurser med 10 miljoner kronor 2014 för att skapa en utvecklings- och analysfunktion inom Rikspolisstyrelsen.
- ? Vi vill öka resurserna till Ekobrottsmyndigheten med 20 miljoner kronor 2014.
- ? Vi föreslår att en nationell samordnare för det brottförebyggande arbetet tillsätts, och avsätter 10 miljoner kronor 2014 för detta syfte.
- ? Vi vill förstärka brottsofferjourerna med 10 miljoner kronor 2014.
- ? Vi vill öronmärka 30 miljoner kronor per år av polisens anslag för att anställa civilanställda vid polisen.

Fel! Okänt namn på

- ? Vi vill öronmärka 20 miljoner kronor av Kriminalvårdens anslag till ett pilotprojekt för bättre samverkan vid utslussning, s.k. utslussningsavtal.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till riksdagsbeslut	5
Motivering.....	11
Anslagsförändringar.....	11
Anslag 1:1 Åtgärder mot den organiserade brottsligheten	11
Anslag 1:1 En effektivare polis	11
Anslag 1:4 Satsningar mot ekonomisk brottslighet	13
Nytt anslag för en nationell samordnare för brottsförebyggande arbete.....	13
Anslag 1:10 Ökat stöd till brottsofferjourenerna.....	13
Satsningar inom anslag	14
Fler civilanställda	14
Utlusningsavtal.....	14
Ett tryggare Sverige	14
Brottsförebyggande åtgärder	16
Forskning och evidens i det brottförebyggande arbetet.....	16
Tidigare insatser	17
Samverkansavtal	17
Sociala insatsgrupper.....	17
Nationell samordnare	19
Kontaktpolis	19
Snabbare handläggning av ungdomsbrott	20
Rätt till biträde.....	20
Kameraövervakning	20
En effektivare polis	22
Ökad tillgänglighet i hela landet	23
Modern polisutbildning	23
Vardagsbrottsligheten.....	24
Civilanställda inom polisen	25
Polisens handledning.....	25
Bekämpa den grova organiserade brottsligheten.....	25
Inför en ny organisation mot organiserad brottslighet.....	26
Skärpta åtgärder mot illegala vapen	27
Stärkt säkerhet i rättsprocessen	28
Utred straffreduktion för dem som hjälper till att utreda brott de är inblandade i	28
Polisens infiltration	28
Bekämpa terrorism	29
Ekonomisk brottslighet	30
Korruption.....	31
Bekämpa övergrepp mot kvinnor och barn	32
Inför ett nytt brott för våldtäkt.....	33
Tillsätt en granskningskommission för våldtäktsärenden.....	33
Utvärdera reformen med rättsintyg	33
Människohandel	34

Fel! Okänt namn på

Kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp ska bort	35
Preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn.....	35
Förbättra kontaktförbudet	35
Bättre behandling i kriminalvården samt uppföljning vid frisläppandet	36
Skärp kampen mot sexuell exploatering av barn och unga	36
Brottsoffer	37
Skyddad identitet	37
Målsägarbiträde redan vid anmälan	38
Fler barnahus	38
Särskild kompetens på akutsjukhusen	38
Utveckla stödet till närstående.....	39
Kränkningar på nätet	39
Stärkta domstolar.....	40
Nämndemannainstitutet	40
Lägg inte ner ytterligare domstolar.....	41
Se över rättshjälpslagen	41
Tolkverksamheten vid domstol.....	42
En bättre kriminalvård.....	42
Kriminalvårdens utveckling	42
Tillsyn av kriminalvården.....	43
Häktesverksamheten.....	43
Ökade insatser för behandling	44
Bättre utslussning	44
Integritet	45
Bekämpa droger	47
Bekämpa drogrelaterad brottslighet.....	47
Skärpta åtgärder mot alkohol i trafiken	48
Förverkande av fordon	49
Skärpta åtgärder mot langning och ungdomars drickande.....	49
Skärp insatserna mot doping.....	50
Hedersvåld och hedersförtryck.....	50
Hatbrott	52
Tuffare insatser mot idrottshuliganer.....	53
Inför tortyrbrott i svensk lagstiftning.....	54

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2014 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade anslag till polisen för att skapa en spjutspetsorganisation mot den organiserade brottsligheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade anslag till polisen för att skapa en utvecklings- och analysfunktion inom Rikspolisstyrelsen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade anslag till Ekobrottsmyndigheten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt anslag för att tillsätta en nationell samordnare i det brottsförebyggande arbetet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade anslag till Brottsoffermyndigheten för att förstärka brottsofferjourerna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öronmärka särskilda medel för att anställa civilanställda inom polisen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om öronmärkning av resurser till ett pilotprojekt för att förbättra samverkan vid utslussning genom utslussningsavtal.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att samla kunskap om brottsförebyggande arbete.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla tydliga och mätbara mål för polisens brottsförebyggande arbete.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att varje kommun utvecklar metoder för att identifiera barn med problem tidigt så att insatser kan sättas in.¹
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska samverkansavtal.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att följa och utvärdera arbetet med sociala insatsgrupper.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontaktpoliser.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen måste se till att verka för att korta handläggningstiderna vid ungdomsmål.

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kameraövervakning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa polisnärvaro i hela landet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om polisutbildningen till en högskoleutbildning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka uppkläringen av s.k. vardagsbrott.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utredningsgaranti.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens handledning.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta förbättra det internationella polisiära samarbetet.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell exitverksamhet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa minimistraffet för grovt vapenbrott från sex månader till ett år.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda telefonavlyssning vid grovt vapenbrott och vissa narkotikabrott.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda krav på att registrera kontantkort till mobiltelefoner.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tullen ska prioritera vapensmuggling.²
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tullen ökade befogenheter avseende kontroll av ID-kort samt kurirförsändelser från utlandet.²
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vittnesskydd.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om permanenta säkerhetskontroller vid domstolar.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om olaga hot ska kriminaliseras på försöksstadiet.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffreduktion för den som hjälper till att utreda brott de är inblandade i.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta om särskilda spaningsmetoder så att polisen kan använda sig av infiltration under rättssäkra former.

Fel! Okänt namn på

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka insatserna för att motverka rekryteringsmöjligheterna till extremistiska organisationer och stödja avhopparverksamhet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast måste presentera en ny lagstiftning när det gäller skattetillägg och skattebrott.²
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma snarast med en lagstiftning om en effektivare penningtvättsbekämpning.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan mot grov organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett förstärkt skydd för whistle-blowers.³
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kartlägga de hot och risker som finns för att korruption breder ut sig i offentlig sektor, hos förtroendevalda och offentlig verksamhet som sköts av privata aktörer.³
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskilt sträng straffskala för brottet våldtäkt – synnerligen grov våldtäkt.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en granskningskommission för våldtäktsärenden.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättsintyg.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om koppleribrottet till människohandel.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att få fler länder att anamma den svenska sexköpslagen.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp utomlands.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa skadestånd för dem som utsatts för sexköp.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett avskaffande av preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillämpningen av kontaktförbudet.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandlingsinsatser i kriminalvården för sexualbrottsdömda samt uppföljning vid frisläppandet.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kartlägga sexuell exploatering av barn och unga.

Fel! Okänt namn på

52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att renodla ansvaret i regeringen angående frågor som rör den s.k. barnsexturismen.³
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka antalet polisiära sambandsmän på Sveriges ambassader.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra rättsväsendets arbete med bemötandefrågor gentemot brottsoffer.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka frivilligorganisationernas möjligheter att stödja och hjälpa brottsutsatta.¹
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skyddet för den som har skyddad identitet.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om målsägandebiträde kan komma in tidigare i processen, redan när brottanmälan sker.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnahus.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att akutmottagningar i landet ska besitta den särskilda kunskap som krävs för att ta emot kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp.¹
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklat stöd till närstående.¹
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ”näthat”.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja tjejjourer på nätet.¹
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning för nämndemän.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur nämndemän utses och entledigas.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den ekonomiska ersättningen för nämndemän.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förskjutning i tid av processen där nämndemän tillsätts.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte dra ned på antalet nämndemän.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte införa en fri kvot.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inte minska antalet domstolar ytterligare.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rättshjälpslagen måste ses över så att den anpassas till dagens problem och behov.

Fel! Okänt namn på

71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tolkar.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för om kriminalvårdens resurser används effektivt och är tillräckliga för att bedriva en fungerande verksamhet.
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en oberoende tillsyn av kriminalvården.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bemanning på anstalter och häkten.
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgängligheten för advokater och försvarare på häkten.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om transporter för häktade.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandlingsverksamhet på häkten.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om häktesrestriktioner.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalvården ska utveckla arbetet med intagna som har neuropsykiatriska diagnoser.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om halvvägshus.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utslussningsavtal.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk integritetskommission.³
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samordna insatserna i EU och internationellt i övrigt för att bekämpa narkotikabrottligheten.¹
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över familjeklassning för narkotikasubstanser.¹
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholås.⁴
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska alkoholutandningsprov vid trafikolyckor.
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa två nya straffbestämmelser – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik.
88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera eftersupning.
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter att förverka fordon från rattfyllerister.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge polisen bättre möjligheter att bekämpa langning samt att skärpa straffet för langning.¹

Fel! Okänt namn på

91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot dopning.¹
92. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av mera forskning om hedersrelaterat våld.
93. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tillgång till skyddat boende för dem som utsätts för hedersvåld och hedersförtryck.¹
94. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kriminalisering av barnåktenskap där någon är under 18 år.
95. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en kriminalisering av tvångsåktenskap.
96. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att brott som har hedersmotiv ska bedömas allvarligare.
97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hot- och riskanalyser vid hedersproblematik.
98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell resurs vid polisen som arbetar med hedersrelaterade brott.
99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska förstärka stödet för svenska kvinnor och barn som befinner sig utomlands och drabbas av hedersrelaterat förtryck.
100. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka hetslagstiftningen avseende könsidentitet och könsuttryck samt att dessa brott även ska ses som försvarande omständighet enligt straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 §.
101. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser mot våld och ordningsstörningar som förekommer vid idrottsarrangemang.
102. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anmälningsplikt.
103. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tortyrbrott i svensk lagstiftning.

¹ Yrkandena 11, 55, 59, 60, 62, 83, 84, 90, 91 och 93 hänvisade till SoU.

² Yrkandena 28, 29 och 36 hänvisade till SkU.

³ Yrkandena 39, 40, 52 och 82 hänvisade till KU.

⁴ Yrkande 85 hänvisat till TU.

Motivering

Tabell 1 Anslagsförslag 2014 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (S)
1:1 Polisorganisationen	21 080 109	+60 000
1:4 Ekobrottsmyndigheten	589 439	+20 000
1:10 Brottsoffermyndigheten	37 144	+10 000
<i>Nya anslag</i>		
NAT Nationell samordnare för det brottsförebyggande arbetet		+10 000
Summa	40 291 647	+100 000
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Grov organiserad brottslighet		+50 000
1:1 Utrednings- och analysenhet		+10 000
1:4 Ekobrottsmyndigheten		+20 000
1:10 Stärkt brottsofferjourerna		+10 000
NAT Nationell samordnare för det brottsförebyggande arbetet		+10 000

Anslagsförändringar

Anslag 1:1 Åtgärder mot den organiserade brottsligheten

Vi vill öka polisens resurser med 50 miljoner kronor 2014 i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Kampen mot den organiserade brottsligheten måste prioriteras. Idag ligger ansvaret för detta arbete på Rikskriminalpolisen, även om polismyndigheterna ute i landet också arbetar inom detta område. Arbetet mot den grova organiserade brottsligheten behöver förstärkas centralt. Vi vill se en nationell spjutspetsorganisation. Genom att tillföra resurser till Rikskriminalpolisen och öka antalet specialister skapas bättre förutsättningar för ett effektivt och uthålligt arbete mot den organiserade brottsligheten.

Rättsväsendet måste ha de resurser som krävs för att bekämpa den här sortens brottslighet. Den satsning mot den organiserade brottsligheten som regeringen startade år 2008 har inte fått förväntat resultat.

Anslag 1:1 En effektivare polis

Vi vill öka polisens resurser med 10 miljoner kronor 2014 för att skapa en utvecklings- och analysfunktion inom Rikspolisstyrelsen.

Trots att polisen har fått kraftigt ökade resurser under många år finns en bristande effektivitet när det gäller både resultat, styrning och ledning. Problemen har funnits under lång tid och har påpekats av en rad myndigheter som Riksrevisionen och Statskontoret. Ändå har regeringen inte lyckats åtgärda bris-

Fel! Okänt namn på

terna, eller ens vidtagit tillräckliga initiativ för att identifiera dem. Även utredningar och rapporter pekar på bristerna. I en ESO-rapport (2010:3) säger Jerzy Sarnecki bl.a. följande:

Rapportens huvudsakliga slutsats är att styrningen av svensk polis kännetecknas av en anmärkningsvärd brist på systematiska utvärderingar av verksamhetens effektivitet. Detta måste åtgärdas för att styrningen ska fungera väl och för att effektiviteten ska kunna förbättras. Generellt föreslås att polisen i betydligt större utsträckning än i dag ska bygga sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet. En kultur måste utvecklas där allt från strategier för att bekämpa brottsligheten till utformningen av polisens organisation vägleds av kunskaper om vad som visat sig fungera.

Även Brå har t.ex. visat i en rapport (2013:12) att polisen är dålig på att utvärdera brottsförebyggande insatser. Ett exempel på bristande utvärdering är projektet med sociala insatsgrupper. Ersta Sköndal högskola, som fick uppdraget att granska projektet, visar på flera brister i projektet. Professor Johannes Knutsson vid polishögskolan i Oslo menar att själva utvärderingen brister. Med det underlag som finns går det helt enkelt inte att utvärdera projektet.

Polisen behöver i betydligt större utsträckning än i dag bygga sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det behövs en forskningsbaserad utvärdering av polismetoder som används runt om i landet som kan omvandlas till metoder som kan fungera på en högre nivå inom polisorganisationen, t.ex. inom polismyndigheternas eller Rikspolisstyrelsens hela ansvarsområde.

Slutsatsen är att det krävs mera kunskap och kompetens hos polisen om hur polismetoder kan utvecklas och utvärderas. Det saknas idag tillräcklig kunskap om polisverksamheten och dess effektivitet för att kunna styra verksamheten. Regeringen har brustit i att inte ställa tydliga och relevanta krav på redovisning av hur polisens resurser använts, och brustit i tydlighet vad gäller vilka resultat verksamheten ska förväntas att leverera. Rikspolisstyrelsen har sedan 2011 inrättat en funktion för utvärderingar för att utveckla sin kunskapsbaserade styrning, men denna satsning har visat sig otillräcklig. En ny organisation för polisen ska inrättas till 2015, men arbetet med att förbättra resultatet måste drivas med full kraft även i avvaktan på den nya organisationen.

Här kommer även kopplingen in med Socialdemokraternas krav på att göra om polisutbildningen till en högskoleutbildning. Det skulle underlätta för forskning och metodutveckling.

För att stärka polisens möjlighet att bygga sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet och därmed förbättra effektiviteten i olika insatser vill vi skapa en utvecklings- och analysfunktion med uppgift att både utvärdera polisverksamheten och att med utgångspunkt i dessa leda och styra verksamhetsutvecklingen inom polisen. En sådan skulle förbättra kvalitetsgranskningen av polisverksamheten och bidra till en effektivare och bättre polisverksamhet.

Anslag 1:4 Satsningar mot ekonomisk brottslighet

Vi vill öka resurserna till Ekobrottsmyndigheten med 20 miljoner kronor 2014.

Ekonomisk brottslighet kostar samhället stora summor, långt mer än den traditionella brottsligheten. Den skadar konkurrensen i de branscher där den uppträder, göder svartjobb och drabbar hederliga företagare hårt. Skatteverket bedömde för några år sedan att summan av uteblivna skatter på grund av fel och brott uppgick till 130 miljarder kronor, varav 100 miljarder kunde kopplas till företagssektorn. Förtroendet för vårt skattesystem bygger på att människor uppfattar att det fungerar och att alla gör rätt för sig. Därför är det viktigt att förstärka ansträngningarna för att bekämpa ekonomisk brottslighet. Kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och allvarlig ekonomisk brottslighet växer. Ekobrottsmyndigheten gör bedömningen att den behöver mer resurser för att förbättra möjligheten att återföra brottsvinster, förstärka it-stödet och arbetet mot omfattande och komplicerad brottslighet.

Nytt anslag för en nationell samordnare för brottsförebyggande arbete

Vi föreslår att en nationell samordnare för det brottsförebyggande arbetet tillsätts, och avsätter 10 miljoner kronor 2014 för detta syfte.

För att främja samverkan inom det brottsförebyggande arbetet behövs bättre samordning. Vi vill därför tillsätta en nationell samordnare för det brottsförebyggande arbetet. Denne skulle bland annat få i uppdrag att driva på och koordinera det brottsförebyggande arbetet lokalt, regionalt och nationellt. Det finns stor kunskap om vilka insatser som krävs för detta, både i kommuner och hos många myndigheter, inte minst hos Brottsförebyggande rådet (Brå). Men det behövs någon som kan se över myndighetsgränserna, utvärdera och föreslå förbättringar i hur det brottsförebyggande arbetet genomförs.

Anslag 1:10 Ökat stöd till brottsofferjourerna

Vi vill förstärka brottsofferjourerna med 10 miljoner kronor 2014.

Brottsofferjourernas Riksförbund har som främsta uppgift att ge stöd och service till landets lokala brottsofferjourer när det gäller brottsofferstöds- och vittnesstödsverksamheten samt svara för utbildning och metodutveckling. Bidragen till brottsofferjourernas verksamhet har i princip inte haft någon uppräknig de senaste åren. Samtidigt söker allt fler stöd hos brottsofferjourerna. För att kunna arbeta vidare med denna viktiga stödjande verksamhet är jourerna i starkt behov av utökade resurser. Inte minst gäller det i arbetet med våld i nära relationer. Om inga ytterligare resurser tillförs är det på sikt menar brottsofferjouren svårt att kunna arbeta vidare med området våld i nära relationer. Något som skulle vara förödande för dem som är utsatta för den här typen av brott. Vi tilldelar därför Brottsoffermyndigheten 10 miljoner kronor extra 2014, i syfte att de tilldelade medlen ska delas ut till brottsofferjourerna.

Fel! Okänt namn

Satsningar inom anslag

Fler civilanställda

Vi vill öronmärka 30 miljoner kronor per år av polisens anslag för att anställa civilanställda vid polisen.

Ett stort problem är att polisen saknar civilanställda för att klara sin verksamhet på ett effektivt sätt. Under den borgerliga regeringen har antalet civilanställda visserligen ökat något, mest när det gäller civila utredare och specialister. Samtidigt har ungefär 2 500 nya poliser tillkommit de senaste åren. Allt för få av dessa ägnar sig åt utryckningsverksamhet. Många tvingas istället ägna sig åt verksamheter som civilanställda tidigare gjort, som att svara i telefon eller sitta som receptionister. Vi vill därför öronmärka 30 miljoner kronor för att anställa civilanställda så att poliser kan arbeta ute, där de behövs.

Utslussningsavtal

Vi vill öronmärka 20 miljoner kronor av Kriminalvårdens anslag till ett pilotprojekt för bättre samverkan vid utslussning, s.k. utslussningsavtal.

Det är viktigt att kommunerna har en god beredskap för att kunna erbjuda bostad, utbildning, stöd och vård som behövs efter frigivandet. För att underlätta kommunernas möjlighet till detta menar vi att alla de resurser som finns inom missbrukarvården, socialtjänsten, arbetsförmedlingen etc. kan samordnas på ett bättre sätt för att ge varje enskild individ ett relevant stöd i samband med frigivningen med ett så kallat utslussningsavtal. Stödet ska vara individuellt och insatserna ska vara riktade mot till exempel fortsatt missbruksvård, arbetspraktik, utbildning och boende. Insatserna ska vara dokumenterade i en handlingsplan som skrivits under av den enskilde, kriminalvården och kommunen. Kriminalvården ska vara huvudansvarig för att en handlingsplan upprättas. Vi vill starta upp ett pilotprojekt för en sådan samverkan och ett utslussningsavtal. Kriminalvården ska vara den myndighet som ansvarar för utbetalning av de ekonomiska medlen (utslussningsavtalet). Först och främst ska projektet inriktas mot yngre intagna mellan 20–30 år gamla.

Ett tryggare Sverige

Alla människor ska kunna känna sig trygga i vardagen och slippa känna rädsla för att utsättas för brott. Det öppna samhället bygger på demokratiska värderingar om lika människovärde och ömsesidig respekt. Den socialdemokratiska visionen om att alla människor ska kunna leva i frihet, rättvisa och jämlikhet kränks och utmanas dagligen av brottslighet. Brottsligheten kränker rättigheter till liv och egendom, hotar öppenheten och undergräver tilliten mellan människor och gentemot samhället. Därför kan brott aldrig accepteras. Den som råkar ut för ett inbrott, en stöld, en grov kränkning eller fysiskt våld måste kunna lita på att samhället bryr sig om det lidande, den ilska och van-

makt som det innebär att bli brottsoffer. Snabbt stöd och möjligheter till upprättelse är avgörande. Den som begått brottet måste snabbt nås av en reaktion. Rättsväsendet måste stå upp för de krav medborgarna har om effektivitet, rättssäkerhet och rättstrygghet.

Under de senaste åren har antalet anmälda brott ökat. Den grova organiserade brottsligheten har fått fäste i Sverige. Under de senaste 20 åren har både antalet kriminella grupperingar och antalet individer aktiva i dessa ökat markant. Tyngdpunkten finns i storstadsregionerna, men de kriminella nätverken finns och agerar i hela landet. Den utvecklingen skapar en otrygghet i samhället som vi inte tidigare haft. Hot och olika övergrepp drabbar både vanliga människor och myndighetspersonal inom de rättsvårdande myndigheterna. Det är en oroande utveckling. Kriminaliteten har blivit både råare och mera hänsynslös.

Globaliseringen ställer högre krav på internationell samverkan för att bekämpa kriminaliteten. När brottsligheten verkar över landsgränser måste även rättsväsendets aktörer kunna verka internationellt. Men för det krävs bättre samverkan inom Sveriges gränser mellan olika aktörer. Vi måste ha en modern polisorganisation som har kraft att bekämpa brott över hela landet och som kan utgöra en spjutspets i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Vi socialdemokrater drev fram satsningen på fler poliser under vår regeringsperiod. Det var bra och nödvändigt, men det gäller att även utkräva resultat av satsningarna. Här har regeringen misslyckats. Polisen lyckas inte binda gärningsmän till brott i större utsträckning idag än för sju år sedan när de tillträdde makten. Regeringen har heller inte lyckats att få ner antalet personer som återfaller i brott efter avtjänat straff. Det finns stora brister i det brottsförebyggande arbetet. Unga människor lockas in i kriminella kretsar redan vid tidig ålder. Hela rättskedjan måste fungera – det brottsförebyggande arbetet, polis, åklagare, domstolar och kriminalvård har alla avgörande roller. Människor har rätt att kräva ett effektivt rättsväsende.

Kriminalpolitiken är större än rättsväsendet. En viktig del av det kriminalpolitiska arbetet är att förebygga och förhindra kriminalitet. Ju bättre samhället blir på det, desto mindre blir lidandet. Därför är det grundläggande att det finns en helhetssyn i kriminalpolitiken, där vi förstår att ökade klyftor leder till ett otryggare samhälle med fler brott.

För att långsiktigt få ner brottsligheten så måste arbetslösheten och klyftorna i samhället minska. Genom satsningar på välfärden skapar vi förutsättningar för en trygg uppväxt för barn och ungdomar som får dem att växa och utvecklas. Arbete, utbildning, boende och social gemenskap är de allra viktigaste faktorerna för att möjliggöra ett gott liv för alla. Ett modernt och framåtblickande samhälle bygger på gemenskap, solidaritet, rättvisa och trygghet som river hinder mot människors frihet så de kan förverkliga sina drömmar. Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle där arbete, välfärd och möjligheter kommer alla till del. Vi är övertygade om att en helhetssyn på de politiska lösningarna krävs för att nå ett tryggt och framgångsrikt Sverige. Ett samhälle där alla får del av välfärden minskar risken för unga människor att hamna i kriminalitet. På det sättet hänger välfärdspolitiken och kriminalpolitiken ihop. Vi bekämpar brott, men vi bekämpar också brottens orsaker.

Fel! Okänt namn

Brottsförebyggande åtgärder

Det bästa sättet att minska skadeverkningarna av brott är att hindra att brott begås. Det är genom att angripa och ändra det som orsakar brott som vi långsiktigt ökar människors trygghet. Det brottsförebyggande arbetet måste utgå ifrån forskning och kunskap. Vi måste veta hur brottsligheten utvecklas, vilka samhällsfaktorer som påverkar brottsligheten, men även vilka individuella faktorer som ökar riskerna för att människor ska begå brott. Med detta som utgångspunkt behöver vi hitta metoder som fungerar för att förebygga och reducera skadeverkningarna av brott. Målet måste vara att långsiktigt öka människors trygghet genom att angripa orsakerna bakom brottslighet och försvåra för dem som planerar brott. Det brottsförebyggande arbetet måste omfatta alla de områden som kan ha en brottsförebyggande roll. Därför kan åtgärder inte begränsas till rättsväsendet.

En väl utvecklad välfärdspolitik är för socialdemokratin det mest grundläggande medlet att hålla brottsligheten på en låg nivå. En ojämn fördelning av sociala och ekonomiska resurser leder till att många utsätts för större risker att dras in i kriminalitet än andra. Segregation och utanförskap skapar en känsla av maktlöshet. Olika former av missbruk kan driva människor till samhällets och lagens utkanter.

Ett framgångsrikt arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten kräver ett brett engagemang. Ett stort ansvar ligger på oss vuxna, på föräldrar. Men alla måste ta sin del av ansvaret, kommuner, näringsliv, myndigheter, föreningsliv och ideella organisationer. Ju fler som är engagerade desto bättre. Det krävs insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst och insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikkens område. Ungdomar och barn måste ha goda grundförutsättningar. Men det räcker inte. Vi måste även prioritera särskilda insatser mot dem som begår brott i unga åldrar och mot de ungdomar som lever i riskzonen.

Forskning och evidens i det brottsförebyggande arbetet

Ett systematiskt och väl utvecklat brottsförebyggande arbete gör stor skillnad då det leder till minskad kriminalitet, vilket i sin tur medför minskat lidande för brottsoffer och minskade kostnader för samhället. Riksrevisionen, som har granskat polisens brottsförebyggande arbete, har varit kritisk mot polisens och regeringens sätt att hantera det brottsförebyggande arbetet. Polisen genomför inte mer än hälften av den brottsförebyggande verksamhet som de planerat för. Effekterna av de åtgärder som genomförs är också oklara, trots att sex miljarder kronor per år läggs ner på den brottsförebyggande verksamheten. Enligt Riksrevisionen har regeringen inte gett polisen tillräckligt goda förutsättningar i form av mål som är fastställda för en längre period och som är specifika, mätbara, relevanta och tidsatta. Vi menar att det är av avgörande betydelse att det brottsförebyggande arbetet fungerar.

Därför bör Brottsförebyggande rådet ges ett särskilt uppdrag att samla den kunskap som finns om internationellt och nationellt brottsförebyggande arbete som fungerar och anpassa dessa metoder till praktiskt polisarbete i samverkan

med kommuner och andra myndigheter. Dessutom vill vi att polisen ges tydliga och mätbara mål för den brottsförebyggande verksamheten.

Tidigare insatser

Nästan all brottslighet börjar i ungdomsåren. Det är då flest personer begår brott. Det finns flera orsaker till att vissa ungdomar faller in i kriminella beteenden. Ofta handlar det om en kombination av individuella och strukturella faktorer. Uppmärksamhetsstörningar, missbruk i familjen, dålig ekonomi och dålig kontroll över vad barnen gör är det tecken på förhöjd risk för framtida brottslighet hos barnen. Andra riskfaktorer hos unga är bl a vantrivsel i skolan och en tolerant inställning till att begå brott. Det är vår övertygelse att fler av dessa ungdomar kan fångas upp.

I många av de verksamheter som arbetar med barn och ungdomar finns en uppfattning om att identifiering av olika problem per automatik leder till utpekande och stigmatisering. Den inställningen gör att många barn, ungdomar och föräldrar går miste om insatser som skulle kunna mildra eller avhjälpa problemen. Samtidigt krävs det en medvetenhet om svårigheterna att tidigt förutse framtida problem. Därför behövs det både generella och riktade insatser.

Mödravårdscentraler och barnavårdscentraler, liksom förskola och skola, har ibland en tendens att inte anmäla missförhållanden till socialtjänsten eftersom det finns en rädsla för att socialtjänsten ska vidta tvångsåtgärder mot barnen och deras familjer. Men tvångsåtgärder behöver nästan aldrig vidtas när det gäller små barn eftersom föräldrarna ofta är motiverade att ta emot hjälpinsatser.

Vi menar att regeringen bör säkerställa att varje kommun utvecklar metoder för att identifiera barn med problem tidigt så att insatser kan sättas in. Om ett barn mår dåligt eller har stora problem ska man veta vem man ska ringa för att få snabb hjälp. Kommunerna måste även utveckla bra utvärderingsinstrument.

Samverkansavtal

För att arbeta effektivt med brottsförebyggande arbete krävs samverkan mellan flera aktörer. De flesta kommuner har idag tecknat samverkansavtal med polisen, men inte alla. Det är viktigt att alla kommuner arbetar med samverkan som grund. För att garantera detta föreslår vi ett införande av obligatoriska samverkansavtal. Alla parter ska veta vad som förväntas av dem. Samtidigt menar vi att också landstingen borde ingå i samverkan. Inte sällan krävs insatser från hälso- och sjukvården. Det är även viktigt att använda sig av den verksamhet och beprövade kunskap som finns i föreningar och hos organisationer i det brottsförebyggande arbetet.

Sociala insatsgrupper

År 2011 fick polisen i uppdrag att genomföra ett projekt om sociala insatsgrupper. Sociala insatsgrupper har bedrivits i 12 pilotområden. Projektet rik-

Fel! Okänt namn på

tade sig mot unga mellan 15–25 år som riskerar att bli kriminella eller som behöver stöd och hjälp för att bryta med kriminella nätverk. Tanken var att få till stånd en samverkan på individnivå där socialtjänsten skulle ha ett huvudansvar för samverkan och där andra myndigheter och aktörer skulle göras delaktiga utifrån den unges individuella behov.

Projektet med sociala insatsgrupper har utvärderats av polisen och Ersta Sköndal högskola. Projektet har även granskats av radioprogrammet Kaliber. Huruvida de sociala insatsgrupperna var lyckade skiljer sig åt beroende på granskare. Polisen var mest positiv, även om de också har pekat på en rad problem som projektet synliggjort.

Ersta Sköndal högskola drog slutsatsen att det lokala samarbetet har förbättrats, men att arbetet och resultatet i de olika pilotområdena skilt sig åt väsentligt. Syftet att identifiera unga i riskzonen har inte ökat i någon större omfattning. Endast sju av tolv områden har arbetat med att underlätta för personer som vill hoppa av en kriminell livsstil eller ett kriminellt nätverk. Kravet som finns på samtycke från de unga som ingått i projektet har begränsat antalet unga som kunnat inkluderas i sociala insatsgruppen. Samtliga pilotområden har även varit kritiska till målgruppen unga 15–25 år och menar att det brottsförebyggande arbetet måste börja innan 15 år. Att målgruppen är tveksam kan ses ur ljuset av medias granskning som visar hur unga från runt 11 års ålder utnyttjas av äldre kriminella för att stjäla, förvara vapen och narkotika m.m. Dessa unga utgör en mycket oroande svans till äldre kriminella, och de självrekryterar sig.

Många pilotprojekt upplever även svårigheter i att samverka med skolan och landstinget. Ansvariga för fritidsverksamheten inom kommunen har i princip inte alls deltagit. Det har även saknats personella resurser, både på polismyndighetsnivå och på kommunnivå.

Polisen lägger i sin utvärdering till att det finns problem med osäkerhet kring de juridiska förutsättningarna och hur socialtjänstsekretessen tolkas i de olika områdena.

Radioprogrammet Kaliber som granskat projektet visar på den kanske minst smickrande bilden. De menar att redovisade siffror är felaktiga, utvärderingen är bristfällig och slutsatserna är tveksamma. Enligt Kaliber är det betydligt fler som återfallit i brott av deltagarna i projektet än vad polisen redovisar. Professor Johannes Knutsson vid polishögskolan i Oslo menar att själva utvärderingen brister. Med det underlag som finns går det helt enkelt inte att utvärdera projektet.

Trots kraftig kritik mot projektet valde regeringen i februari 2013 att ge Rikspolisstyrelsen i uppdrag att fortsätta att stödja arbetet med sociala insatsgrupper. Men arbetet är frivilligt, det bygger på att kommuner och andra aktörer vill och kan fortsätta eller inrätta social insatsgrupper.

Därmed föreligger det en stor risk att arbetet kommer att fortsätta att se väldigt olika ut i landet samt att de brister som uppdragets kommer att finnas kvar. Vi socialdemokrater menar att idén med sociala insatsgrupper kan vara en god idé, men det krävs att det sker en riktig utvärdering och analys av arbetet. Det är viktigt att de slutsatser som dragits leder till förändring och

förbättring. Brottsförebyggande rådet bör därför knytas till det fortsatta arbetet med sociala insatsgrupper och få i uppdrag att följa och utvärdera arbetet.

Nationell samordnare

Det brottsförebyggande arbetet är allas ansvar, men allas ansvar kan lätt bli ingens ansvar. Samverkan mellan myndigheter fordrar struktur, kunskap, vilja och kräver prioriteringar. Det är lättare för många aktörer att främja sin egen kärnverksamhet, särskilt när resurserna inte alltid räcker till. De senaste åren har det bildats olika samverkansmodeller i det brottsförebyggande arbetet. Men för att samverkan ska vara effektiv krävs det beslutskraft. Det innebär att det gemensamma målet att förebygga och motverka kriminalitet måste vara minst lika styrande som de enskilda aktörernas egna mål, annars tenderar samverkan att komma i andra hand. Viktigt är också att uppfyllelsen av dessa mål kontinuerligt utvärderas. Sådan utvärdering kan skapa underlag till att nya mål formuleras och att nya åtgärder vidtas.

För att främja samverkan inom det brottsförebyggande arbetet skulle det behövas bättre samordning. Vi vill inrätta en nationell samordnare när det gäller det brottsförebyggande arbetet. Denne skulle bland annat få i uppdrag att driva på och koordinera det brottsförebyggande arbetet lokalt, regionalt och nationellt. Det finns stor kunskap om vilka insatser som krävs för detta, både i kommuner, organisationer och hos många myndigheter, inte minst hos Brottsförebyggande rådet (Brå). Men det behövs någon som kan se över myndighetsgränserna, utvärdera och föreslå förbättringar i hur det brottsförebyggande arbetet genomförs. Det kan handla om resurstillskott eller att verka för att strukturer och lagstiftning som hindrar eller försvårar samverkan motverkas. Det skulle även kunna tas fram nationella styrande och mätbara mål som tar sikte på en rad variabler som har betydelse för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Vi avsätter särskilda resurser för inrättandet av en nationell samordnare.

Kontaktpolis

Den socialdemokratiska regeringen gav ett uppdrag till Rikspolisstyrelsen att se till att lokal polis knöts till varje skola, en så kallad kontaktpolis. Dessa skulle arbeta både brottsförebyggande, genom att åka ut och informera om alkohol inför till exempel Valborg och Lucia, men också delta i andra aktiviteter på skolan. Målsättningen var att bygga förtroende och relationer. Dessa poliser skulle också vara dem som i efterhand utredde incidenter och händelser som inträffade i och kring skolan. Med förkunskap om och raka kontakter med eleverna får man bättre undersökningar och fler som vågar anmäla. Vid ett brott var tanken att varje elev direkt skulle veta vem man ska ringa. Ett par mobilnummer till den lokala polisen på varje skolas anslagstavla eller hemsida skulle vara en trygghet. Kontaktpoliser bör även samverka med fritidsgårdar, skolbarnomsorg och föreningslivet. Kontaktpoliser ger goda förutsättningar att arbeta med brottsförebyggande frågor på ett lokalt plan, inte minst i sociala insatsgrupper.

Fel! Okänt namn på

Det ser fortfarande mycket olika ut i landet vad gäller kontaktpoliser. Den borgerliga regeringen har inte tagit några initiativ för att kontaktpolisreformen ska slå igenom. Varje dag det brottsförebyggande arbetet inte fungerar kan vara en dag vi förlorar en ungdom till kriminalitet eller får ett nytt brottsoffer. Vi föreslår ytterligare ansträngningar för att etablera kontaktpoliser i skolorna.

Snabbare handläggning av ungdomsbrott

När unga begår brott är det viktigt att det sker en snabb reaktion. Det måste vara tydligt att det är fel att begå brott. Idag är hanteringen av unga lagöverträdare en alltför utdragen process. Detta konstaterade Riksrevisionen redan i en rapport 2009. Vi menar att regeringen måste prioritera en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott och att rättssystemet måste bli bättre på att hantera ungdomsbrott. Handläggningstiderna måste förkortas.

Rätt till biträde

Europarådets anti-tortyrkommitté har kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökning. Därför tog riksdagen beslut om nya regler som innebär att alla som förhörs under en förundersökning ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. I en forskarrapport från Handelshögskolan i Göteborg för några år sedan visade det sig att det finns allvarliga luckor i lagstiftningen om rätt till biträde, särskilt när det gäller unga personer som förhörs på grund av brottsmisstanke. Närvaron av försvarare vid förhör var skrämmande låg för barn under 18 år. Endast i 12 procent av fallen fanns en försvarare närvarande vid förhör. Det är inte rättssäkert att låta en ungdom sitta själv i förhör med poliser eller åklagare. I ett tillstånd av nervositet, rädsla och press är det lätt att ungdomen säger saker det inte går att stå för senare. Regeringen har hänvisat till olika arbeten som pågår för att säkerställa rätten till biträde. Någon uppföljning av forskarrapportens resultat har emellertid inte skett. Det krävs nu en uppföljning av hanteringen av försvarares närvaro vid förhör av unga.

Kameraövervakning

Den tekniska utvecklingen har skapat helt nya möjligheter till övervakning och hinder för brott som bättre stöldskydd i bilar och affärer, smarta betalningstjänster eller olika typer av lås och larm. Även kameraövervakning kan vara positivt där det behövs. Kameraövervakning har visat sig kunna minska antalet brott på platser med hög och koncentrerad brottslighet. Fler brott kan klaras upp. Bilder från kameraövervakning har även visat sig ha betydelse för att kunna lösa brott. Många medborgare tycker kameraövervakning är bra och skapar trygghet. Samtidigt måste man se till integritetsaspekterna. Kameraövervakning får inte ske på ett slentrianmässigt sätt.

Från och med den 1 juli 2013 gäller en moderniserad lagstiftning gällande kameraövervakning. Det är bra att bestämmelserna samlas i en enda lag samt att reglerna blir mer överskådliga och lättillgängliga.

Fel! Okänt namn på

Vi har tidigare vid en rad tillfällen motionerat om att kameraövervakning ska kunna användas på brottsutsatta platser i högre utsträckning än i dag. Det handlar framförallt om platser dit allmänheten har tillträde.

Den nya regleringen som gäller angående kameraövervakning på platser som allmänheten har tillträde till är något förändrade. Bland annat tydliggörs att om särskild teknik används som främjar den enskildes personliga integritet, så ska tillståndsgivaren ta särskild hänsyn till detta. Detta ska enligt regeringen kunna öka möjligheterna att meddela tillstånd i vissa situationer. Sammantaget innebär det här att en ökad kameraövervakning på allmän plats i stort sett är beroende av om integritetsvänlig teknik används, samt hur länsstyrelsen väljer att göra sina bedömningar härvidlag. Praxis kommer att avgöra detta i förlängningen. Vi menar att det är osäkert om möjligheterna att använda kameraövervakning på allmän plats kommer att öka. Vi hade gärna sett en tydligare ambition från regeringens sida att ge bättre förutsättningar för kameraövervakning i detta fall. Vi vet också att de olika länsstyrelserna tidigare har gjort olika bedömningar i fråga om möjligheten att kunna kameraövervaka. Det är viktigt att arbeta för att få likvärdiga bedömningar runt om i landet. Med anledning av det sagda ser vi behov av att utvärdera den nya lagstiftningen efter två år.

När det gäller vissa specifika platser dit allmänheten har tillträde menar vi att kameraövervakning bör underlättas i högre utsträckning jämfört med den föreslagna regleringen. Det handlar om användandet av kameror vid övervakning av vilt och speciell jakt, företrädesvis på vildsvin eller mårhund. Naturligtvis ska sådana kameror endast fånga ett begränsat område. Dessutom behöver kameraövervakning underlättas när det gäller skogs- och lantbruksverksamhet i högre utsträckning än vad regleringen ger möjlighet till. Maskiner, fordon och diesel ställs ofta kvar ute i skog och mark för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Det rör sig om mycket stöldbegärligt material och stölder förekommer frekvent. Denna brottslighet bedrivs inte sällan i organiserad form. Kameraövervakning skulle här kunna både förebygga brott och underlätta att utreda och bekämpa brott. Regeringen bör återkomma med förslag som tillgodoser båda dessa situationer.

Om regeringen anser att det är av stor vikt att ta hänsyn till den enskildes personliga integritet vid kameraövervakning på platser dit allmänheten har tillträde, så tar man alltför lätt på den enskildes personliga integritet vid andra tillfällen. Det handlar om platser dit allmänheten inte har tillträde, exempelvis arbetsplatser. För denna typ av kamerabevakning krävs ingen anmälan. Kameraövervakning av platser som avses med den föreslagna lagstiftning ökar i allt högre utsträckning. Någon samlad bild av den totala kameraövervakningen på sådana platser finns inte. Det gör det svårt att överblicka den totala användningen av övervakning i samhället och även kontrollera om en övervakning sker på rätt sätt. Vi menar att huvudregeln borde vara att en anmälan ska ske även vid kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde. Undantag skulle kunna göras vid övervakningen av produktionsprocesser eller liknande där det är uppenbart att det handlar om teknisk övervakning. Detta ska ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

För att vidare kunna bedriva kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde krävs samtycke från den som ska övervakas som huvudregel. Viktiga remissinstanser har här påpekat att ett sådant samtycke framstår som en chimär i vissa fall. Bland annat arbetstagare kan i många fall stå i ett beroendeförhållande till sin arbetsgivare och därför kan man ifrågasätta om ett samtycke verkligen är frivilligt. LO har i sitt yttrande gett uttryck för att skyddsnivån för arbetstagare måste höjas. Vi delar den uppfattningen. Vi menar att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär en liknande modell som återfinns i 13 § 3 kameraövervakningslagen.

En effektivare polis

Under en rad år har polisen fått kraftigt tillskjutna resurser. Under åren 2000–2013 har polisens anslag nära på fördubblats, från drygt 11 miljarder till drygt 20 miljarder. Det var vi socialdemokrater som inledde denna stora satsning. Vi har idag knappt 20 000 poliser. Polisen har ett oerhört viktigt uppdrag i samhället. Människor ska kunna känna sig trygga i vardagen och slippa känna rädsla för att utsättas för brott. Samtidigt ifrågasätts polisen för bristande effektivitet, ledarskap och styrning.

Den borgerliga regeringen hade ett enda övergripande kriminalpolitiskt mål när den tillträdde 2006: att öka antalet poliser så att fler brott kunde klaras upp. 2006 personupplärdades 18 procent av de anmälda brotten, jämfört med 17 procent 2012. Vid halvårsskiftet 2013 visar resultatet ännu sämre siffror. Personupplärningen är nu nere i 16 procent. Efter sju år i regeringsställning kan nog de flesta hålla med om att den nuvarande regeringen har misslyckats. Antalet poliser har visserligen ökat, men inte polisens förmåga att knyta en gärningsman till ett anmält brott.

Det räckte alltså inte med fler poliser. Vi måste även utveckla polisens organisation och metoder. Socialdemokraterna har länge drivit frågan om att slå ihop dagens 21 polismyndigheter till en myndighet. Det är därför bra att regeringen 2012 tog beslutet att genomföra denna stora reform. Den första januari 2015 ska den nya polismyndigheten inleda sin verksamhet. Det är nu viktigt att säkerställa att den nya polisorganisationen får en bra demokratisk insyn och att polisarbetet får ett lokalt inflytande.

Den fixering som under ett antal år har varit knuten till ett visst antal poliser måste brytas till förmån för kvalitets- och effektivitetsfrågor. Organisation, arbetssätt och metoder måste utvecklas. Målstyrningen bör förstärkas och bygga på adekvata mått på verksamheten, både vad gäller brottsförebyggande och brottsupplärande arbete. Polisen måste bli en lärande organisation, och få stöd i sin metodutveckling av kriminologisk forskning av världsklass. Polisutbildningen behöver förändras. Vi måste lära oss av de goda exempel som finns i andra länder när det gäller polisarbete, så att vi själva kan bli bättre. Den polisiära verksamheten som bedrivs måste dokumenteras och utvärderas.

Polisen som arbetsplats ska vara modern och professionell. Den ska präglas av gott ledarskap och goda utvecklingsmöjligheter för medarbetarna, både poliser och civilanställda. Ledningsstrukturen måste bli plattare. Vidare-

utbildning och kompetensutveckling under hela arbetslivet är viktigt för att man ska kunna göra ett bra jobb. De tendenser till lågt i tak och ovilja att hantera intern kritik som vi sett måste undanröjas. Vårt mål är att svensk polis ska vara bäst i Europa år 2020.

Ökad tillgänglighet i hela landet

Det måste till krafttag för att lösa frågan om polisen i hela landet. Trots fler poliser så är tillgången till poliser på många ställen i mindre orter och i glesbygd alltför dålig. Det innebär bland annat dålig service, långa utryckningstider, men även sämre lokalkännedom. Detta medverkar till bristande effektivitet och minskat förtroende för polisen. Utvecklad serviceverksamhet och en ny polisutbildning skulle vidare öka möjligheten att fler yngre poliser söker sig till tjänster ute i landet.

I Sveriges gränstrakter finns stora obemannade områden. Vi vill därför underlätta för gränsöverskridande samverkan mellan polisen i de nordiska länderna. Regeringen bör säkerställa en polisen i hela landet.

Modern polisutbildning

Polisen har en avgörande roll i brottsbekämpningen. Därför är det viktigt med en modern, attraktiv och adekvat polisutbildning. Mot bakgrund av detta har Socialdemokraterna under många år drivit frågan om att göra om nuvarande polisutbildning till en högskoleutbildning.

För att främja polisutbildningens utveckling, säkra kvaliteten, och engagera de studerande i sin utbildning är det positivt att de polisstudenter får samma rätt till insyn och inflytande över sin utbildning som andra studerande på högskolenivå. Att skapa en högskoleutbildning för poliser skapar även bättre förutsättningar för forskning inom området. Mer forskning ger i sin tur bättre förutsättningar för att få en effektivare polis.

Redan 2008 föreslog en statlig utredning att den gällande grundutbildningen till polis skulle ersättas med en högskoleutbildning som ska anordnas av universitet och högskolor och leda till en högskoleexamen, polisexamen. Tyvärr har den borgerliga regeringen därefter förhalat frågan om en modernare polisutbildning. Vintern 2012 gav regeringen äntligen besked. Det blev ingen högskoleutbildning. Att förslagen i utredningen inte kommer att förverkligas är ett bakslag för både studenter och polisens framtida utveckling. Istället kommer Polishögskolan i Sörentorp ersättas med en uppdragsutbildning vid en högskola på samma sätt som redan sker vid polisutbildningarna i Umeå och Växjö. Detta är en halvmesyra som inte alls motsvarar behovet av en modern och effektiv polisverksamhet som vilar på en stabil grund av vetenskap och beprövad erfarenhet.

Polisen har under de senaste åren utsatts för en omfattande kritik. Trots kraftiga resurstillskott kan polisen inte på avgörande områden visa på bättre resultat. Tvärtom har resultaten försämrats. Och vad värre är, man kan inte riktigt förklara varför. I det perspektivet är det naturligtvis märkligt att regeringen inte ser behovet av ökad kompetens.

Fel! Okänt namn på

Problemet med regeringens beslut är att det inte skapas möjlighet att utveckla polisiärt arbete som eget ämne. Visserligen får poliserna högskolepoäng i valda delar, men ingen akademisk examen. Och det finns ingen möjlighet till forskning och utveckling i själva kärnan av polisarbetet som skulle kunna utgöras av ämnet polisvetenskap. Istället kommer de poliser som vill forska om polisens arbete vara tvungna till att ta ytterligare en akademisk examen och i det ämnet lirka in polisiära perspektiv.

Att akademisera polisens utbildning handlar i grunden om att utveckla och effektivisera polisverksamheten på alla nivåer. Det förbättrar även möjligheterna till ett livslångt lärande hos anställda i polisorganisationen. En sådan utveckling skulle främja möjligheterna för poliser att specialisera sig. Dessutom, vilket är oerhört viktigt, så skulle forskning och metodutveckling leda till att organisationen blir mer kritisk i sin granskning av sitt eget arbete, vilket är en nödvändighet för att få en positiv utveckling av polisarbetet.

I Norge finns det t.ex. sedan 1992 en treårig högskoleutbildning för poliser som leder till en bachelorexamen. Möjlighet till vidare studier finns på ett tvåårigt masterprogram i "politivetenskap" som startade hösten 2006. Vi menar att även Sverige ska införa en riktig högskoleutbildning som ger förutsättningar för polisexamen och vidare forskning.

Vardagsbrottsligheten

Alla ska kunna känna sig trygga i vardagen. Men så är det inte alltid – inte i alla miljöer och situationer. Inbrottet i lägenheten eller i sommarstugan, miss-handeln i krogkön, den stulna plånboken i gymmet, bilstölden på parkeringsplatsen eller cykelstölden vid jobbet är alla exempel på vardagsbrott som påverkar vår syn på samhället. Många blir upprörda över att de inte får den hjälp de förväntar sig eller på att reaktionerna från polisens sida uteblir.

Polisen är överlag ganska bra på att klara upp grova brott, som till exempel mord. Men när det gäller vardagsbrottsligheten är det betydligt färre brott som klaras upp, endast några procent. Här måste polisen bli effektivare. Många blir upprörda över att de inte får den hjälp de förväntar sig. Anmälningar avskrivs direkt utan åtgärd eller blir liggande och handläggningstider är orimligt långa. Polisen måste bli bättre på att lösa dessa brott och återkoppla vad som händer till dem som drabbas. Människor ska känna sig säkra på att det lönar sig att anmäla ett brott till polisen. Det krävs snabba insatser när ett brott har begåtts. Brottsoffer behöver stöd och hjälp. Polisen bör så snabbt som möjligt ta kontakt med den brottsutsatte, helst redan genom att komma till brottsplatsen om det går, även i de fall det är liten sannolikhet att brottet kan klaras upp. Vi vill även se ett införande av en utredningsgaranti som innebär att alla som anmäler ett brott ska få återkoppling om hur ärendet hanteras inom maximalt en månad.

Många brott sker på helger, kvällar och nätter. En modern poliskår måste organisera sig på ett sätt som både främjar brottsförebyggande arbete och brottsbekämpande arbete genom att arbeta på de tider där de behövs bäst. Modern teknik måste användas så att fler poliser befinner sig yttre tjänst. Det behövs även en bättre samverkan inom polisen så att ärenden inte faller mel-

lan stolarna. Det är inte ovanligt att vardagsbrott är så kallade seriebrott, där de kriminella rör sig över stora landsdelar för att begå till exempel inbrott.

Ska polisen framgångsrikt förebygga och klara upp dagens och framtidens brottslighet måste poliskåren gå mot en ökad professionalisering. Det innebär bland annat att yrket ska bygga på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Det behövs större användning av moderna utredningsmetoder även när det gäller vardagsbrott, t ex DNA i samband med bostadsinbrott. Mer forskning ger en effektivare polis, och det är någonting som vi socialdemokrater ser är helt avgörande för framtiden.

Civilanställda inom polisen

Ända sedan år 2000 har antalet poliser ökat år för år med undantag för 2012 då antalet poliser minskade med 500 stycken jämfört med 2011. Det finns idag 19 890 poliser (Polisens årsredovisning 2012). Problemet är att polisens effektivitet inte har ökat i motsvarande grad. Andelen personupplärade brott har som exempel minskat. Vi har under en rad år förespråkat en ökning av antalet civilanställda inom polisen. Civilanställda är ett måste för att polisen ska kunna utveckla sin verksamhet. Antalet civilanställda har nu, efter att ha minskat i några år, återigen ökat. Men det gäller framförallt på utredarsidan. Det är bra och nödvändigt. Polisen är i behov av särskild kunskap som finns hos civila utredare och andra specialister för att kunna utreda brott. Det kan handla om ekonomer, jurister och samhällsvetare. Men det behövs även andra typer av tjänster som utförs av civilanställda för att poliser ska kunna ägna sig åt ett effektivt polisarbete och inte behöva ägna sig åt administration, sitta som arrestvakter eller i receptioner. Vi menar att polisen behöver anställa fler civilanställda till den typen av arbetsuppgifter.

Polisens handledning

Att arbeta inom polisen innebär många gånger en utsatthet. Polisen och polisanställda möter ofta människor i kris. Men man hamnar även själva i situationer med starka upplevelser, som till exempel när det gäller barnpornografiutredningar, grova våldsbrott mm. Att handledning ska finnas för poliser och polisanställda är därför en viktig fråga, inte minst utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Trots att kravet på att personalhandledning ska bli en obligatorisk del i polisens verksamhet har krävts länge är handledning ännu inte fullt ut genomförd i polismyndigheterna. Vi menar att personalhandledning bör bli en obligatorisk del av polisens verksamhet och att detta bör genomföras snarast.

Bekämpa den grova organiserade brottsligheten

En av våra viktigaste frågor framöver kommer att vara att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Etableringen av olika kriminella gäng och grupperingar som skett i Sverige de senaste tjugo åren, tillsammans med en utveckling i form av ökad professionalisering och ökad flexibilitet inom krimi-

Fel! Okänt namn på

naliteten, kräver både ökad samverkan mellan myndigheter och ett starkt rättsväsende för att bryta trenden.

Ingen vet riktigt hur mycket pengar som omsätts genom den organiserade brottsligheten i världen, men det rör sig om enorma belopp. Även i Sverige handlar det om stora belopp varje år. Det främsta kännetecknet för den organiserade brottsligheten är att den ägnar sig åt all verksamhet som kan ge vinning och att den exploaterar marknader. Men det finns även kopplingar mellan den grova organiserade brottsligheten och terrorism, som inte sällan finansieras genom grova brott.

Den organiserade brottsligheten syns och påverkar vardagen för många människor. Uppgörelser i den undre världen med vapen eller sprängmedel tycks ha blivit allt vanligare. Rena avrättningar på offentliga platser och skottlossningar i centrala delar av våra storstäder har skapat en otrygghet i samhället som vi inte tidigare haft.

Inför en ny organisation mot organiserad brottslighet

Kampen mot den organiserade brottsligheten måste prioriteras. Rättsväsendet måste ha de resurser som krävs för att bekämpa denna typ av brottslighet. De senaste tio åren har rättsväsendets myndigheter fått kraftigt ökade ekonomiska tillskott och antalet poliser har ökat till 20 000. Det gäller nu att se till att dessa resurser används på ett effektivt sätt.

Den satsning mot den organiserade brottsligheten som de borgerliga startade år 2008 har inte fått förväntat resultat. Brottsförebyggande rådets utvärdering 2011 pekade på bristande fokus hos myndigheterna. Istället för ett nationellt kraftsamlande har arbetet i bästa fall bedrivits regionalt.

Det finns behov av en ökad centralisering av arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Idag ligger ansvaret i detta arbete på Rikskriminalpolisen, även om polismyndigheterna ute i landet också arbetar mot dessa grupper. Det behövs en nationell spjutspetsorganisation för att bättre kunna effektivisera arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Samhället måste kraftsamla i sin helhet för att kunna bekämpa brottsligheten på ett effektivt sätt. Myndighetssamverkan finns sedan länge i Sverige. Denna samverkan är i grunden bra, men den behöver utvecklas ytterligare. Kommunernas roll kan stärkas när det gäller att motverka och bekämpa den organiserade brottsligheten. Ett exempel på detta är det i Göteborg skapade kunskapscentret mot organiserad brottslighet. Eftersom brottsligheten har internationaliserats måste även det internationella samarbetet mellan länders rättsväsenden fortsätta att öka. EU är en viktig aktör för att driva på ett ökat polisiärt samarbete mellan Europas länder.

De brottsbekämpande myndigheterna måste ha tillgång till information och tidiga underrättelser för att bekämpa den organiserade brottsligheten, för att förebygga och förhindra brott, men även för att i efterhand kunna utreda brott. Vi tror det finns en potential för polisen att utveckla sin datainformationsinsamling och bearbetning på lokal och nationell nivå.

För att skapa bättre möjlighet för personer som befinner sig i kriminella miljöer att bryta med kriminaliteten kan det behövas ett omfattande stöd från

samhället. Det kan handla om förändrade levnadsförhållanden för hela familjen och geografisk flytt. Vi tror att det skulle underlättas genom att det fanns upparbetad nationell exitverksamhet där sådant stöd kunde erbjudas. En sådan verksamhet bör regeringen utreda.

Skärpta åtgärder mot illegala vapen

Svensk polis måste vara rustad för att följa med samhällsutvecklingen. Den organiserade brottslighetens utbredning och kriminellas tillgång till illegala vapen är ett konkret hot mot medborgarnas trygghet och tilltron till att rättsväsendet har förmåga att bekämpa kriminalitet.

Under de senaste åren har det skett flera kriminella uppgörelser med skjutvapen som har haft dödlig utgång. En rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att det dödliga våldet som kategoriseras till kriminella konflikter har ökat med drygt 50 procent sedan 1990-talet. Det rör sig helt enkelt om kriminella gäng som skjuter på varandra med illegala vapen.

Dessvärre har alliansregeringen inte tagit utvecklingen på tillräckligt stort allvar. Det innebär att svensk polis ligger efter vad gäller verktyg för att komma åt illegala vapen i samhället.

Den nu gällande vapenlagen tar inte i tillräckligt hög grad sin utgångspunkt ifrån rådande förhållanden, där illegala vapen i första hand inte längre kommer från stölder ur mobiliseringsförråd eller är stulna jaktvapen, utan istället smugglas in i Sverige från andra länder. Det behövs en fokusförändring i svensk vapenlagstiftning, från kontroll av legala vapen till bekämpning av illegala vapen.

Regeringen har hittills, trots flera utredningar, och trots att problemet med illegala vapen varit uppmärksammat flera år, ännu inte kunnat presentera några kraftfulla förslag för att komma åt illegala vapen. Istället har regeringen riktat in sig på hanteringen av legala vapen. Men det är inte där problemet finns. Nu måste det komma förslag som ger polisen bättre möjligheter att bekämpa illegala vapen.

Vi socialdemokrater vill skärpa minimistraffet för grovt vapenbrott från sex månader till ett år. Det är inte rimligt att ha en så låg straffsats för grovt vapenbrott som idag när vi ser hur vapen används hos organiserade kriminella grupperingar.

Telefonavlyssning är mycket effektivt när det gäller grov organiserad brottslighet. Hemliga tvångsmedel har visat sig vara både nödvändiga och effektiva för att lösa grova brott. Vi ser behov av att utöka möjligheterna att använda telefonavlyssning vid grovt vapenbrott, men även vid vissa narkotikabrott. Man bör även se över möjligheten att ställa krav på att registrera kontantkort till mobiltelefoner. Detta bör utredas.

En annan åtgärd som skulle kunna göras omedelbart är att tullen får i uppdrag att prioritera vapensmugglingen. Det borde ske snarast. Vi föreslår även att tullen ska få kontrollera id på dem man tar in för tullkontroll, för att kunna söka igenom kända kriminellas fordon noggrant, och att man ska få öppna alla kurirförsändelser från utlandet.

Fel! Okänt namn nå

Stärkt säkerhet i rättsprocessen

Utvecklingen med fler våldsbrott och ett ökat inslag av grov organiserad brottslighet i samhället innebär ett betydligt hårdare samhällsklimat än tidigare. Att det finns en rättstrygghet är grundläggande för att rättssystemet ska fungera. Under ett antal år har vi kunnat se att antalet anmälda övergrepp i rättsak ökat kraftigt. Många av de som arbetar inom rättsväsendet drabbas av hot och trakasserier och allt fler känner otrygghet och osäkerhet vid domstolsförhandlingar. Varje år förekommer det incidenter vid domstolar och farliga föremål tas kontinuerligt i beslag. Polisen vittnar om att det är svårt att få vittnen att vittna. För att öka skyddet för dem som vittnar behövs även ett förbättrat vittnesskyddsprogram. Här skulle ett ökat nordiskt samarbete kunna hjälpa till. Det finns även ett starkt behov av att förbättra säkerheten vid domstolar. Inriktningen i säkerhetsarbetet på domstolarna bör vara att gå mot permanenta säkerhetskontroller vid domstolarna. Säkrare rättegångar och bättre vittnesskydd är viktigt för att öka rättstryggheten.

För att öka säkerheten mot olika hot, bör det övervägas om olaga hot ska kriminaliseras på försöksstadiet. Många hot kommer inte till den hotades kännedom, utan stannar till exempel hos säkerhetsansvariga. Om olaga hot kriminaliserades på försöksstadiet så skulle polisen kunna agera oftare.

Utred straffreduktion för dem som hjälper till att utreda brott de är inblandade i

Ett problem, både för rättssäkerheten och effektiviteten, är stora komplicerade mål som pågår i årtal. Det ligger i samhällets, men även målsägandens intresse att brott klaras upp. Svårigheten att få människor att vittna eller att på annat sätt bidra till ökad brottsupplärning är ett problem. För att öka effektiviteten i rättsprocessen menar vi att misstänkta personer som hjälper till att utreda brott de är inblandade i ska kunna få straffreduktion. Tanken är att samarbete ska gynna samhället. Detta bör regeringen utreda.

Polisens infiltration

I arbetet med att upptäcka och bekämpa brott kan det vara nödvändigt att använda sig av särskilda spaningsmetoder. Infiltrationsoperationer har på detta område under senare år fått ökad betydelse. I Sverige saknas dock, till skillnad från flera andra länder, bestämmelser om hur infiltrationsoperationer ska gå till. Det medverkar till att det finns en osäkerhet om vad en polisman får göra under infiltrationsprocessen. Frågan har utretts genom betänkandet SOU 2010:103 Särskilda spaningsmetoder, som föreslagit en lagreglering. Regeringen har emellertid ännu inte presenterat en sådan lagstiftning och fram till dess en lagstiftning kommer, innebär det en stor osäkerhet för polisen hur man ska verka i infiltrationsprocesser. Detta hämmar polisens arbete. Vi menar därför att regeringen skyndsamt måste presentera en lagstiftning som ger polisen möjlighet att kunna arbeta med infiltration under rättssäkra former.

Bekämpa terrorism

Under de senaste åren har terrorismen blivit ett allt större hot mot samhället. Flera terroristdåd har drabbat vår omvärld. Också i Sverige har hotbilden förändrats. Terrorn utförs inte bara av grupper, utan även av personer som agerar på egen hand. Det gör utvecklingen mera komplex och svårbedömd. Den svenska hotbilden påverkas i stor utsträckning av vad som händer i vår omvärld och kan förändras snabbt.

Terrorismen sprider fruktan och skräck, destabiliserar eller förstör grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer. Ny teknik och nya medier skapar större möjligheter för terrorister att visa sina budskap, men också att kommunicera och inspireras av varandra. Ny teknik gör det även lättare att planera, rekrytera, finansiera och utföra olika dåd.

Kampen mot terrorismen måste föras både internationellt och i Sverige. Vår förmåga att förebygga och bekämpa extremism och terrorism måste ständigt förbättras. Det kräver att våra brottsbekämpande myndigheter får resurser och verktyg för detta. Det måste till ett fortsatt samarbete mellan stater och internationella organisationer, t ex FN och EU.

Förberedelser till terrorbrott kan vara svåra att upptäcka, och det utvecklas ständigt nya mönster. Det finns tydliga kopplingar mellan terrorism och den grova organiserade brottsligheten, eftersom terrorism inte sällan finansieras genom andra brott kopplade till bland annat narkotika, rån och kidnappningar. Därför är det viktigt att myndigheter som har till uppgift att förebygga och upptäcka terrorism arbetar på flera plan och har en effektiv samverkan. Vi måste sträva efter förbättrad samverkan.

De brottsbekämpande myndigheterna är i behov av tidig information för att kunna förhindra att grova brott sker. Att de brottsbekämpande myndigheterna har förmåga att under rättssäkra former skaffa underrättelser till exempel via signalspaning kan vara avgörande för att förhindra terrordåd. För Säkerhetspolisens del handlar det om att bli kartlägga företeelser, förhindra och bekämpa terroristbrott eller att kartlägga främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen. I detta arbete kan information som inhämtats genom signalspaning vara helt avgörande för att kunna fastställa och avslöja hot, men också för att avföra hot.

I kampen mot terrorismen måste rättssäkerheten gentemot den enskilde individen vara tydlig. Både i Sverige och internationellt måste det vara tydligt att de mänskliga rättigheterna också ska gälla i kampen mot terrorism.

En avgörande del i det förebyggande arbetet mot terrorism måste vara att minska enskilda och grupperas vilja att begå eller stödja terroristbrottslighet. För att nå framgång med en strategi mot terrorism krävs en grundlig samhällsanalys som tar ett brett perspektiv. En av de viktigaste åtgärderna för att bekämpa terrorismen är att fokusera på orsakerna till att människor väljer en extremistisk bana där våld används som metod för att nå politiska mål. Vår grundsyn är att väldigt få människor under normala omständigheter väljer att bli kriminella eller våldsbejakande extremister. Däremot är det alltför många som upplever att de inte är en önskvärd del av samhället och därför väljer att

Fel! Okänt namn på

vända sig från det på olika sätt. Det är tydligt att den ökade polariseringen i samhället utgör ett hot inför framtiden när det gäller extremism.

Ett växande problem på senare år är att unga svenskar reser utomlands för att få träning och för att delta i illegala våldshandlingar. På det viset riskerar de att utgöra ett hot mot de länder de reser till. I de fall de återvänder till Sverige för de dessutom med sig kunskaper och kontakter som kan göra det lättare för dem själva eller andra att stödja terroristbrott. Det är viktigt med ett aktivt arbete för att minska rekryteringsmöjligheterna till extremistiska organisationer.

För att motverka extremism, och i förlängningen även terrorism, måste vi arbeta med grundläggande värderingar tidigt. Det är ett uppdrag som ska omfatta hela samhället, allt ifrån skolan till föreningsliv och organisationer. Demokratiska principer och värderingar måste stöttas i alla dess former. Avhopparverksamheter är ett viktigt verktyg för att bryta grupperingar där extrema åsikter finns.

Ekonomisk brottslighet

Den ekonomiska brottsligheten tar sig nya och allt mer förslagna uttryck. Skatteverket bedömde för några år sedan att summan av uteblivna skatter på grund av fel och brott uppgick till 130 miljarder kronor, varav 100 miljarder kunde kopplas till företagssektorn. Enligt Brottsförebyggande rådet kostar den ekonomiska brottsligheten samhället långt mer pengar än den traditionella brottsligheten.

Mörkertalet för den ekonomiska brottsligheten är större än för andra brott. Det beror på att ekobrotten sällan drabbar någon enskild person mer än indirekt. Att brottsligheten upptäcks är ofta slumpmässigt och beror på vilka resurser som läggs ner i form av tillsyns- och kontrollfunktioner från samhällets sida.

Ekobrottsmyndigheten har konstaterat att kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och allvarlig ekonomisk brottslighet växer. Den svarta sektorn har tydliga inslag av grov organiserad brottslighet. Ekonomisk brottslighet skadar konkurrensen i de branscher den uppträder, göder svartjobb och drabbar hederliga företagare hårt. När dessutom grov organiserad brottslighet är inblandad kan detta också ta sig uttryck i hot och utpressning. Därför är det viktigt att förstärka ansträngningarna för att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Ett betydande bakslag i bekämpningen av ekobrottslighet är Högsta domstolens dom från i somras som innebär att grova skattebrottslingar som lurat staten på miljoner släpps fria ur fängelse. Hur många totalt som slipper straff är idag omöjligt att säga, men det rör sig om åtskilliga. Att detta sker är inget annat än en politisk skandal.

Bakgrunden är att Högsta domstolen i somras tröttnade på att vänta på lagförslag från regeringen. I en dom tog de helt enkelt saken i egna händer och förändrade rättsläget. Att det svenska systemet med skattetillägg och åtal för skattebrott för samma gärning är oförenligt med Europakonventionen har varit uppenbart länge. Det slogs fast i redan i Europadomstolens avgörande

den 10 februari 2009 i målet Zolotuchin mot Ryssland. Att det var nödvändigt med någon slags förändring signalerade Högsta domstolen redan 2010 i en dom. Men regeringen förhöll sig passiv och stoppade huvudet i sanden. I Norge däremot reagerade man skyndsamt och ändrade lagstiftningen.

Istället för att lägga tid och kraft på att ta fast ekobrottslingar, kommer stora resurser att läggas på att släppa dem fria. Och flera års polis- och åklagararbete kommer att ha gjorts förgäves. I några fall har ekobrottslingarna redan så stora skulder till svenska folket att om de slipper fängelse, blir det i praktiken ingen påföljd alls. Regeringen har ett tungt ansvar i att frisläppanden sker i dessa former. Det är nu viktigt att lagstiftningen förändras snabbt.

Sedan den 1 juli 2013 har Ekobrottsmyndigheten ett nationellt ansvar i bekämpningen av ekobrotten och har även fått i uppdrag att bygga upp en nationell kriminalunderrättelsetjänst. För att klara dessa nya uppdrag tilldelades Ekobrottsmyndigheten ca 47 miljoner kronor 2013. För att utveckla grundverksamheten tilldelades endast en mindre summa. Vi menar att detta inte är tillräckligt. Ekobrottsmyndigheten bör tilldelas ytterligare anslag för att klara sin verksamhet.

Det är viktigt att bekämpa drivkrafterna bakom grov organiserad brottslighet. Därför bör arbetet mot att minska de kriminella vinsterna prioriteras. Vi vill se en effektivare bekämpning av penningtvätt. I mars förra året lämnade en utredning (SOU 2012:12) ett förslag som innebär att kriminaliseringen av penningtvätt görs mer ändamålsenlig och lättillgänglig. Bland annat föreslås att det straffbara området utvidgas och att det blir möjligt att döma till ansvar trots att ett specifikt förbrott inte är styrkt. Ett dispositionsförbud föreslås även för egendom. Vi menar att regeringen nu skyndsamt måste återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär effektivare möjligheter till att bekämpa penningtvätt.

Den socialdemokratiska regeringen presenterade en handlingsplan mot den ekonomiska brottsligheten 2004. Det arbetet har den borgerliga regeringen dessvärre valt att inte fullfölja. Vi menar att det är dags att presentera en ny handlingsplan med ett bredare grepp där både grov organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet ingår.

Korruption

Korruption är en allvarlig företeelse och förekommer både inom privat och inom offentlig verksamhet. Där den kommersiella och offentliga sektorn möts är risken för korruption särskilt stor. Om korruption får fäste inom den offentliga sektorn är det särskilt oroande då det kan rubba förtroendet för den kommunala och statliga förvaltningen, men även för de demokratiska institutionerna i samhället. Om förtroendet för det svenska samhällsskicket rubbas påverkas stabiliteten i samhället. Därför är det särskilt viktigt att vidta åtgärder som motverkar denna typ av korruption.

Vi har kunnat se en utveckling i samhället där avregleringar flyttat på gränser mellan privat och offentligt ansvar och utförande i olika verksamheter. Ibland sker detta genom upphandling, ibland genom etableringsfrihet för

Fel! Okänt namn på

privata aktörer. Det finns även en omfattande tillsynsverksamhet från det offentliga över kommersiell verksamhet som kan locka till oegentligheter. Offentlig verksamhet och privat verksamhet styrs såväl av olika mål som av olika regelverk. När det finns stora vinstintressen i offentliga tjänster, ökar behovet av att skydda oss från korruption.

Mutbrott och andra oegentligheter, både inom privat och inom offentlig sektor, kan förekomma under lång tid utan att avslöjas. När verksamheten väl avslöjas är det svårt att bevisa att ett brott begåtts. Ett av skälen till detta är att de personer som är inblandade i verksamheten har allt att vinna på att oegentligheterna stannar i det fördolda. Därför är det viktigt att anställda eller andra personer som har insyn i verksamheten, t ex styrelseledamöter, kan slå larm till media, myndigheter eller en högre chef utan att de riskerar efterräkningar. Sådana brukar kallas för whistle-blowers. Vi vill utreda hur skyddet för whistle-blowers kan förstärkas.

En annan utvecklingstendens i samhället är en utveckling där kriminella grupperingar utövar otillbörlig påverkan mot olika myndigheter i syfte att nå fördelar. Vi har kunnat konstatera att hot i olika former förekommer i högre utsträckning mot enskilda myndighetsföreträdare. Ett effektivare sätt än att hota är att erbjuda pengar eller tjänster mot förmåner. Trots att förtroendet för myndigheter, kommuner och tjänstemän är stort finns det anledning att särskilt beakta att denna typ av korruption kan komma att öka i samhället. Med anledning av vad som framförts ovan menar vi att regeringen måste genomföra en kartläggning av de hot och risker som finns för att korruption breder ut sig i offentlig sektor, hos förtroendevalda och offentlig verksamhet som sköts av privata aktörer.

Bekämpa övergrepp mot kvinnor och barn

Övergrepp i nära relationer är ett stort problem i samhället. Ett av våra viktigaste mål är att förhindra denna typ av handlingar. Det absolut vanligaste relationsvåldet är det där mannen är våldsam mot den kvinna han lever med, men det finns också fall där det är kvinnan som är våldsam mot sin man. Våld kan också förekomma i samkönade relationer.

Kvinnor uppger i betydligt högre grad än män att de utsatts för misshandel i en bostad (29 procent respektive 11 procent). För utsatta kvinnor är det vanligast att gärningspersonen är en bekant (39 procent), medan männen i en majoritet av fallen uppger att gärningspersonen var helt okänd (72 procent) (källa: NTU 2012).

Ett av svensk jämställdhetspolitikens viktigaste mål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Mäns våld mot kvinnor är ett jämställdhetsproblem som står att förklara i den könsmaktsordning som bygger på mäns överordning och kvinnors underordning. Sverige har i många år varit ett föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete ligger i att påverka mäns attityder och en fortsatt strävan mot ökad jämställdhet. Sådana föränd-

ringar tar tid och kräver insatser i och av hela samhället, inom familjen, i skolan och i arbetslivet.

I strävan efter att öka skyddet för kvinnor och barn har lagstiftning och rättsväsendet en central roll. Men vi måste även arbeta med de verksamheter som inriktas på att förhindra att olika typer av övergrepp förekommer och sådana som syftar till att handlingarna inte ska upprepas.

Betydligt fler kvinnor än män uppger t ex att de utsatts för sexualbrott. Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU 2012) uppgav 1,1 procent av kvinnorna och 0,3 procent av männen att de blivit sexuellt tvingade, angripna eller ofredade under 2011.

Inför ett nytt brott för våldtäkt

Vi menar att det finns anledning att markera tydligare att våldtäkt är ett av de allra allvarligaste brotten. Därför bör det införas en särskilt sträng straffskala om synnerligen grov våldtäkt. Straffet skulle kunna vara 6–10 års fängelse. Denna rubricering skulle främst komma ifråga i de fallen som tidigare rubricerats som grov våldtäkt och har ett synnerligen högt straffvärde, exempelvis då synnerligen grovt våld använts, lidandet varit synnerligen stort, våldtäkten skett under lång tidsutsträckning, det rört sig om flera våldtäktsmän eller skett mot en person som har begränsade möjligheter att försvara sig eller andra försvårande omständigheter. Grov våldtäkt skulle då omfatta färre brott och därigenom skulle straffskalan kunna utnyttjas bättre.

Tillsätt en granskningskommission för våldtäktsärenden

Våldtäkter är ett brott som drabbar kvinnor i mycket högre utsträckning än män. Antalet anmälda våldtäkter 2012 mot kvinnor 18 år eller äldre var 3 307, jämfört med 133 när det gäller män för samma period. Det totala antalet anmälda våldtäkter har tredubblats de senaste tio åren. Till viss del beror det på lagförändringar eller att anmälningsbenägenheten ökat. Det kan inte heller uteslutas att en ökning av det faktiska antalet våldtäkter skett. Samtidigt visar statistiken att påfallande få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Enligt Amnesty rapport från 2008, Fallet nerlagt – Våldtäkt och mänskliga rättigheter i de nordiska länderna, särbehandlas våldtäktsutredningar i förhållande till andra utredningar. Vi menar i likhet med rapporten att det behövs mer kunskap om varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal. Amnesty föreslår att en granskningskommission tillsätts för att få mera kunskap om problemet samt att komma till rätta med eventuella brister i förundersökningar. Vi stödjer detta förslag och menar att regeringen bör tillsätta en sådan granskningskommission.

Utvärdera reformen med rättsintyg

På initiativ från den socialdemokratiska regeringen infördes en ny lag som kom att gälla från och med 2006 och som innebar att rättsintyg skall utfärdas av antingen rättsläkare, det vill säga specialister på området, eller av läkare som efter en kortare vidareutbildning godkänns och kontrakteras av Rättsme-

Fel! Okänt namn på

dicinalverket för att skriva rättsintyg. Syftet var att höja kvaliteten avseende rättsintygen. Rättsintygen kan ha en avgörande betydelse i utredningar och rättegångar som rör olika typer av våld, inte minst våldtäkter, som en del av bevisningen. Det är rättsintygen som i huvudsak visar skadebilden. Är ett rättsintyg felaktigt kan det innebära en fara för rättssäkerheten. 2011 gjordes en studie av Johanna Loisel, läkare vid rättsmedicinska avdelningen i Umeå. Den visade att nästan hälften av rättsintygen innehöll felaktigheter som behövde rättas till och mer än vart tionde innehöll allvarliga fel. Det gällde de intyg som skrevs av läkare som inte är rättsmedicinare, utan kontrakterade. Till detta skall läggas att Rättsmedicinalverket under året har haft ont om resurser och aviserat att beredskapen vid rättsmedicinska avdelningarna skulle upphöra, dvs man skulle inte längre arbeta jour. Detta förslag drogs emellertid tillbaka. Men frågan kvarstår. Har reformen från 2006 som hade syftet att förbättra kvaliteten i rättsintygen fullföljts? Vi menar att regeringen bör följa upp reformen för att säkerställa att det finns ett kvalitetssäkrat system för att skriva rättsintyg, samt att resurserna är tillräckliga.

Människohandel

All människohandel är avskyvärd. Varje köp av någons kropp bygger på en exploatering och ett utnyttjande av dennes utsatthet. Mer än en miljon kvinnor och barn säljs varje år som sexslavar till Europa. Sexslavhandel är inte bara oerhört inkomstbringande utan även mer riskfritt än både vapen- och droghandel. Vi socialdemokrater vill gå ytterligare ett steg för att bekämpa människohandel och prostitution i Sverige. Tiden är mogen för att slopa brottet koppleri och istället kalla detta brott för dess rätta namn, nämligen människohandel. Vi får med ett nytt människohandelsstraff därmed ett högre straffvärde än för koppleri och en lagstiftning som ligger i takt med verkligheten och samhällets utveckling.

En sådan ny brottsrubricering skulle också öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott mot person. Skulle de som idag döms för koppleri istället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökade möjlighet till upprättelse och skadestånd. Dessutom ger människohandel ett betydligt högre straffvärde vilket vore mer överensstämmande med brottets art.

Den svenska lagstiftningen mot sexköp har uppmärksammats internationellt. Inte minst för att flera länder har sett den tydliga kopplingen mellan prostitution och människohandel. Att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål på ett effektivt sätt kräver även ett tydligt avståndstagande från prostitution. Den utvärdering som skett av sexköpslagen visar att förbudet mot köp av sexuell tjänst har haft avsedd effekt och utgör ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I utvärderingen pekas det på att det för polisen är uppenbart att förbudet mot sexköp fungerar som en barriär för människohandlare och kopplare som överväger att etablera sig i Sverige. Kriminaliseringen av sexköp har inneburit att andelen män som uppger att de vid något tillfälle köpt

sex minskat. Regeringen måste ta initiativ, både inom EU och internationellt, för att driva på fler länder att anamma den svenska sexköpslagen.

Kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp ska bort

Människohandel, barnsexturism och prostitution visar på en omänsklig syn där individer betraktas som slavar som kan köpas och säljas på en marknad. Den som utnyttjas kan återanvändas om och om igen, vilket gör verksamheten oerhört inkomstbringande för de kriminella nätverk som står bakom sexindustrin. Vi socialdemokrater anser att alla har ett gemensamt ansvar för att skydda såväl barn som vuxna mot prostitution. Sexköp kriminaliserades därför i Sverige 1999, på vårt initiativ.

Utvärderingen som skedde nyligen av sexköpslagen visar att förbudet mot sexköp har haft effekt och utgjort ett viktigt redskap för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel. Sexköpslagen har såväl avskräckande effekt som normerande verkan. Internationella studier visar även att hot, misshandel och våldtäkter är vanligt i samband med prostitution. I stort sett alla som prostituerar sig vill lämna prostitutionen om de hade andra försörjningsalternativ. Nu är det hög tid att ta ytterligare ett steg framåt. Vi ska inte exportera sexslaveriet utomlands. Även svenskar som köper sex utomlands ska kunna lagföras för detta i Sverige. Norge har genomfört en sådan lag nyligen. Vi föreslog detta i riksdagen förra året. Förslaget röstades emellertid ner av alliansen. Vi vidhåller att detta krav är viktigt. Socialdemokraterna vill ta bort krav på dubbel straffbarhet vid sexköp. Regeringen bör återkomma med ett sådant lagförslag snarast. Vi vill även införa skadestånd för brottsoffret.

Preskriptionstiden för sexualbrott och andra grova brott mot barn

Många barn utsätts för grova övergrepp som skadar dem för resten av livet. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan man orkar, vågar eller får möjlighet att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Har man varit utsatt för den här typen av övergrepp är det viktigt att det finns en möjlighet att få upprättelse, även om det gått lång tid. Har man begått grova övergrepp mot ett barn ska man också kunna fällas för detta, även om det har gått lång tid. Vi vill därför att regeringen ska utreda om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort.

Förbättra kontaktförbudet

Varje år meddelas cirka 4 000 kontaktförbud. Endast några få avser kontaktförbud i den gemensamma bostaden. En anledning till att det har varit så få är att kravet för kontaktförbud i den gemensamma bostaden är för högt ställda. Med anledning av det har vi socialdemokrater motionerat i riksdagen att lagstiftningen bör ändras i det fallet. Alliansen röstade emot detta men en enig opposition tillkännagav för regeringen att rekvisitet påtaglig risk borde utgå och att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med ett sådant för-

Fel! Okänt namn på

slag. Så har nu skett och riksdagen kommer att behandla förslaget under riksdagsåret. Det är ett viktigt steg framåt för alla våldsutsatta partners. Att inte den som utsätts för t.ex. hot eller andra brott ska behöva flytta utan i stället den som utsätter någon för detta är en viktig principfråga.

Det finns emellertid ytterligare frågor som behöver ses över. En sådan fråga är att tillämpningen av kontaktförbud skiljer sig åt beroende var i landet den drabbade befinner sig. I Norrköping beviljades förra året drygt 50 procent av ansökningarna om kontaktförbud. Motsvarande siffra i Eskilstuna och Uppsala var 16 respektive 22 procent. Här måste regeringen agera. Bedömningarna om huruvida kontaktförbud ska utfärdas måste bli mer lika.

Bättre behandling i kriminalvården samt uppföljning vid frisläppandet

Det finns idag olika behandlingsinsatser för sexualbrottsdömda. Vi menar att denna behandling kan stärkas ytterligare. Med validerade behandlingsmetoder kan återfallsrisken minskas med 30–40 procent, menar Sexualmedicinskt Centrum. Vi menar att även frisläppta före detta sexualförbrytare måste följas upp och erbjudas hjälp och stöd på ett bättre sätt än idag.

Skärp kampen mot sexuell exploatering av barn och unga

Övergrepp mot barn är bland det mest avskyvärda brott som kan ske. Det handlar om grova kränkningar av barns rättigheter. När personer åker till ett annat land för att begå övergrepp på barn kallas det ibland för ”barnsexturism”. Barnsexturism förekommer i hela världen, men företeelsen flyttar på sig i och med att förövarna flyttar runt till de länder där det är lättast att utnyttja barn och där rättsväsendet är svagast.

Barnsexturismen är omfattande men samtidigt finns det en stor osäkerhet kring hur stor den är, vilka som är förövare, hur återfallsfrekvensen i brott se ut, destinationsorter, om förövarna kan kopplas till andra sexualbrott, hur internet och ny teknologi påverkar exploateringen mm. Vi menar att regeringen bör ta initiativ både nationellt och i EU för att kartlägga och bekämpa förekomsten av så kallad barnsexturism i världen. Europol skulle kunna få en tydlig roll i detta arbete.

Trots att barnsexturismen har uppmärksammats mycket under senare år är antalet lagförda som begått brott utanför Sveriges gränser relativt liten. Det kan bero på utredningssvårigheter eller problem i det internationella rättsliga samarbetet, men en annan faktor är även det låga antalet anmälningar. Ecpat genomförde en undersökning 2010 som visade att få av de intervjuade visste vad de skulle göra om de såg tecken på barnsexturism. Därför behövs det ytterligare informationsinsatser gentemot svenska turister om problemet och vilka insatser de kan bistå med. Fler ögon som kan anmäla har en avskräckande inverkan.

Barnsexhandeln spänner idag över många departements ansvarsområden. Det är viktigt att någon tar ett helhetsgrepp om frågan. Därför måste det tydliggöras att en minister i regeringen har ansvar för hela barnsexturismen som fråga. Då faller den inte mellan stolarna, vilket den gör idag. Arbetet mot

barnsexturism måste samordnas och koordineras. Det skulle kunna göras genom att tillsätta en arbetsgrupp bestående av representanter från olika departement.

Vi vill även se en ökning av antalet polisiära sambandsmän på Sveriges ambassader i de områden där man vet att barnsexturism är vanligt förekommande. Konsulat och ambassader ska rapportera alla svenskar som anmäls, åtalas och döms för denna typ av brott utomlands till svenska myndigheter.

Brottsoffer

Alla människor har rätt att känna sig trygga i vardagen. Trygghet mot brott innebär att inte behöva känna rädsla för att utsättas för övergrepp, att samhället reagerar snabbt och tydligt när brott inträffar och ger stöd och upprättelse till brottsoffer. Samhället måste skapa förutsättningar för att minska de fysiska, psykiska och ekonomiska skador som uppkommer av brott. Ett brottsoffer ska veta att hon får stöd från alla led – rättsväsende, sjukvård, socialtjänst, brottsofferjourer, kvinnojourer och liknande.

Brottsoffer måste känna förtroende för rättsväsendet. Därför måste rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, att utreda brott, att binda gärningsmän till brotten och att lagföra dessa. Annars finns det en risk för att personer som utsatts för brott inte anmäler dessa.

Rättsväsendet måste arbeta med bemötandefrågor gentemot brottsoffer. Det handlar om hur polis, åklagare och socialtjänst uppträder mot och ger stöd till brottsutsatta. En viktig del i att stärka stödet för den som utsatts för ett brott är att ge information om vad som händer efter anmälan.

De ideella föreningar och organisationer som arbetar med att stödja och hjälpa brottsutsatta, till exempel brottsofferjourer och kvinnojourer, gör ett ovärderligt arbete. Vi vill stärka deras möjligheter att arbeta ytterligare.

Skyddad identitet

Många människor lever idag under allvarliga hot, vilket utgör ett stort problem i deras liv. Ett vanligt scenario är att en man hotar och förföljer sin före detta hustru eller flickvän. Men det kan även röra sig om att någon känner sig allvarligt hotad av kriminella personer. För att skydda sig från dessa hot kan det krävas att personuppgifter som i vanliga fall är öppna genom offentliga register skyddas.

Genom att ta kontakt med Skatteverket kan man begära att uppgifter sekretessmarkeras, vilket ibland kallas för att man erhåller ”skyddad identitet”. En sådan sekretessmarkering innebär att myndigheterna ska göra en noggrann prövning innan uppgifter lämnas ut. Det saknas formella krav kring denna begäran, men vid en sådan begäran om sekretessmarkering finns ofta krav på intyg, t.ex. från polisen eller socialtjänsten, som styrker att det finns en hotbild.

För den som fått sekretessmarkering görs ofta en prövning efter viss tid om skyddet skall kvarstå. Om det skall upphävas tas beslut av enskilda handlägg-

Fel! Okänt namn på

gare på Skatteverket. Ett problem är att det idag saknas möjlighet att ompröva eller rättsligt överklaga den enskilde handläggarens beslut om ett upphävande av sekretessmarkering. Ett sådant upphävande kan för den enskilde då leda till en stor otrygghet och utsatthet. Vi menar att det är nödvändigt att se över Skatteverkets hantering av upphävandet av en sekretessmarkering för att minska otryggheten för dem som känner sig hotade och för att förbättra rätts-säkerheten.

Målsägarbiträde redan vid anmälan

Vi vill nu ta ytterligare steg för att förbättra tryggheten. Vi vill att målsägan-debiträden ska komma in tidigare i processen. Redan när brottanmälan sker ska målsägande ha rätt till ett målsägandebiträde. Det stöd och den hjälp ett målsägandebiträde kan ge betyder mycket för den som utsatts för våld eller sexualiserat våld och ofta befinner sig i en traumatiserad situation. Ett sådant stöd kan även bidra till att få fram fakta som kan vara behjälplig i den fortsatta utredningen.

Fler barnahus

Det är viktigt att bemöta barn och ungdomar som är brottsoffer på rätt sätt. Första kontakten kan många gånger vara avgörande för deras fortsatta bearbetning och hantering av vad de varit med om. Sedan några år finns det barnahus runt om i landet där man samlar alla utredande myndigheter, stöd och behandling under ett och samma tak i en miljö som är anpassad för att i största möjliga mån minska påfrestningarna för barnet. Denna verksamhet har efter utvärdering visat sig vara mycket väl fungerande på så sätt att barn som utsatts för våld eller övergrepp fått ett bättre bemötande, bättre stöd i rättsprocessen och bättre psykosocialt stöd i den inledande fasen av den rättsliga utredningen. Den så viktiga samverkan mellan myndigheterna har blivit mer effektiv. Vi vill se att det ska finnas minst ett barnahus i varje län framöver vilket regeringen aktivt bör stimulera. Vi anser också att regeringen bör medverka till att barnahusens uppdrag ska omfatta barn upp till 18 år. Kommunerna måste utveckla det egna stödet samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till brottsoffer och deras anhöriga. Det är även viktigt att utvärdera och utveckla den verksamhet som finns på barnahusen idag genom forskning.

Särskild kompetens på akutsjukhusen

Många kvinnor som blir våldtagna och som söker sjukhusvård polisanmäler inte övergreppen. Men många som polisanmäler sexuella övergrepp kommer inte till sjukvården i tid för att säkra bevis. I många fall söker kvinnor vård först efter flera dagar eller veckor. Vid ett flertal fall har våldtäktsoffer även påpekat att de i samband med övergrepp känt sig drogade. Droger går ur kroppen relativt fort. Därför är det viktigt att sjukvården också erbjuder drogtestar på dem som söker vård för sexuella övergrepp.

Fel! Okänt namn på

På Södersjukhuset i Stockholm sker det akuta omhändertagandet vid den särskilda mottagningen av särskilt anställd och utbildad barmorska och kurator. Därefter sker en gynekologisk undersökning med provtagning av gynekolog som alltid assisteras av undersköterska. Gynekolog med särskild utbildning av Rättsmedicinalverket skriver därefter rättsintyg på samtliga patienter. På detta sätt ökar kvaliteten på de rättsintyg som kan komma att ligga till grund för en eventuell rättsprocess. Vi menar att regeringen måste arbeta aktivt för att alla akutsjukhusmottagningar i landet ska besitta den särskilda kunskap som krävs för att ta emot kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp. Vi menar även att drogtester ska erbjudas som en viktig del i att säkra bevis.

Utveckla stödet till närstående

Runt en familj eller relation där det förekommer våld finns ofta anhöriga och andra närstående som påverkas av att våld förekommer. Kvinno-, tjej- och brottsofferjourer vittnar om att det är vanligt att närstående ringer och vill ha hjälp och råd. Enligt socialtjänstlagen hör det till socialnämndens uppgift att verka för att inte bara den som utsatts för brott får stöd och hjälp, utan även dennes närstående. Idag saknas sådant stöd. Få, om ens några, kommuner har utvecklat ett planerat och genomtänkt stöd till närstående. Kommunerna bör utveckla det egna stödet till närstående, samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med stöd till närstående. Här finns ett dolt behov som behöver tillgodoses. Regeringen har inget sagt om hur stödet till närstående bör utvecklas, vilket är en brist. Vi menar att regeringen bör ges i uppdrag att, i sina kontakter med kommunerna, stimulera dessa att utveckla stöd till närstående.

Kränkningar på nätet

Utvecklingen på Internet och sociala medier är oroande. Olika typer av förtal, kränkningar, hot och ryktesspridningar som sker mellan enskilda användare på Internet har blivit allt vanligare. Denna typ av uppgifter får lätt stor spridning och är svår att få bort från nätet. För att komma åt detta problem krävs både attitydpåverkan och lagstiftning. Polisen har fått utökade möjligheter att utreda de brott som det kan röra sig om och spåra förövarna, men vi menar att det behövs mer insatser. Polisen måste få i uppdrag att prioritera de brott som kan betecknas som "näthat" bättre. Det är ofta fråga om olaga hot, och det är ett brott som faller under allmänt åtal. Det måste dessutom finnas en beredskap från skola, socialtjänst och polis för att agera snabbt. Samtidigt är det viktigt att etiska frågeställningar om internetanvändande tas upp tidigt i skolan.

Internet kan också användas på ett positivt sätt för att hjälpa ungdomar som utsatts för kränkningar av olika slag. Fryshuset i Stockholm har till exempel startat en verksamhet de kallar för *Nätvandrarerna*. Den innebär att vuxna är tillgängliga på nätet för barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp. En annan viktig verksamhet är tjejjour på nätet. Att göra tjejjourerna mer tillgängliga via nätet är viktigt eftersom många unga tjejer sköter stora delar av sina kontakter med andra på detta sätt. Vi har kunnat se att fler tjej-

Fel! Okänt namn på

jourer skapat denna typ av möjlighet att kunna ha kontakt. Det är viktigt att de tjejjourer som byggt upp en sådan viktig verksamhet får ekonomiskt stöd för sin verksamhet.

Stärkta domstolar

I det svenska rättsväsendet har domstolarna en central ställning. De är oberoende och självständiga och ska tillgodose den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Samtidigt är det viktigt att handläggningen av mål sker på ett effektivt sätt.

Under de senaste åren har domstolarna förkortat sina handläggningstider betydligt. Problemet är emellertid fortfarande omfattande. Långa handläggningstider påverkar rättssäkerheten och urholkar förtroendet för rättsväsendet. Satsningar på polisen skapar ett högre tryck på resten av rättskedjan. Det är viktigt att det finns en balans mellan de olika myndigheterna. Att en rättegång sker inom rimlig tid skyddas både av grundlagen och av Europakonventionen.

Det finns därför skäl att göra en översyn om domstolsförfarandet kan effektiviseras på olika sätt med bibehållen rättssäkerhet.

Nämndemannainstitutet

Nämndemannainstitutet är viktigt och har ett starkt berättigande. Nämndemännens medverkan i våra domstolar bidrar till att tillgodose medborgarnas intresse av insyn i den dömande verksamheten och innebär en garanti för att verksamheten i domstolarna ligger i linje med allmänna värderingar i samhället. Nämndemännens medverkan bidrar också till att medborgarnas förtroende för domstolarnas verksamhet upprätthålls. Tanken bakom nämndemannainstitutet är att det ska vara människor från det omgivande samhället som kan bidra i dömandet med erfarenhet från samhällets olika delar. Lekmäns medverkan i dömandet minskar också gapet mellan medborgarna och domstolarna. En bärande princip har länge varit att man ska dömas av sina likar.

Förtroendet för våra nämndemän är beroende av att systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt. Vi har därför tidigare motionerat om förbättringar av nämndemännens villkor och förutsättningar.

- ? Vi har krävt en bättre och sammanhållen utbildning för nämndemän som krav innan någon ska verka som nämndeman.
- ? Vi har krävt en översyn över hur regelverket för hur nämndemän utses och entledigas ska se ut i syfte att förebygga och minska risken för extremistiska åsikter i domstolarna.
- ? Vi har krävt en förskjutning i tid av processen där nämndemän tillsätts för att ge partierna mer tid att arbeta med nomineringarna och granska kandidaterna.
- ? Vi har även krävt förbättrade ekonomiska villkor.

I juni 2013 kom regeringens utredning Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan. Utredningen presenterade en rad

Fel! Okänt namn på

radikala förändringar som kommer att få betydande konsekvenser på hela nämndemannasystemet. Bland annat att nämndemän inte ska finnas i hovrätter och kammarrätter och att nämndemannamedverkan i underrätterna ska minskas, från tre till två. Det innebär att dagens nämndemannakår minskas från 8 300 nämndemän till 5 200. Det innebär en nedskärning med en tredjedel. Det är en drastisk minskning av medborgarnas deltagande i domstolarna. Vi motsätter oss neddragningen av antalet nämndemän. Den dömande funktionen i ett samhälle behöver medborgerligt deltagande.

Regeringens utredning föreslog också att hälften av nämndemännen ska väljas från en fri kvot. Skälet är att få en breddad rekrytering. Vi menar att det är viktigt att se till att nämndemannakårens sammansättning speglar befolkningen i stort. Men vi är mycket tveksamma till införandet av en fri kvot. Den kommunala organisation som kommer att behövas för att bereda valet kommer att medföra kostnader som kan vara kännbara för mindre kommuner och leder till ett byråkratiserande. En fri kvot kan även öppna upp för personer som har mera extrema åsikter att söka sig till nämndemannauppdrag.

Det fanns positiva förslag i utredningen också, som krav på att introduktionsutbildning ska vara en förutsättning för att en ny nämndeman ska kunna påbörja sin tjänstgöring i domstolen. Dessutom föreslogs en förskjutning i valprocessen som innebär att nämndemän ska väljas under hösten året efter att allmänna val har hållits. En annan positiv förändring som föreslogs är en dubblering av dagarvode, från 500 kronor till 1 000 kronor. Inläsningsarvode ska även vara detsamma för tings- och förvaltningsrätt. Det här är förändringar som vi socialdemokrater har drivit och som vi i grunden ställer oss positiva till. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslagen. Vi menar att dessa förändringar skapar tillräckliga förutsättningar för att få en nämndemannakår som speglar befolkningen i stort.

Lägg inte ner ytterligare domstolar

Under de senaste tio åren har Sveriges domstolar minskat med ungefär hälften. Ytterligare nerläggningar av domstolar riskerar att leda till sämre tillgänglighet och service för medborgarna. Det innebär även ett hot mot rättssäkerheten eftersom trycket redan är stort på domstolarna med hänsyn till måltillströmningen. Det är viktigt att det medborgerliga förtroendet för landets rättsskipande verksamhet bibehålls. Vi menar därför att det är av stor betydelse att tingsrättsorganisationen inte förändras nu på så sätt att ytterligare domstolar läggs ner.

Se över rättshjälpslagen

När man hamnar i en rättslig tvist och är i behov av ekonomisk hjälp ska man i första hand reglera detta genom sitt försäkringsskydd. I andra hand finns det statlig rättshjälp att söka för den som inte kan få ekonomisk hjälp från annat håll. Såväl rättsskyddet som utgår genom försäkringen och rättshjälpen är begränsad och vid komplicerade fall räcker inte detta till. I familjemål krävs dessutom särskilda skäl för att få tillgång till rättshjälp. Det innebär att personer kan komma i en svår situation och riskerar att hamna mellan stolarna. En

Fel! Okänt namn på

part, oftast kvinnan, kan då hamna i ett underläge. Exempelvis förekommer det att kvinnor avstår från att driva en bodelningsprocess på grund av rätts-hjälpsreglerna. Det kan innebära att kvinnan tvingas komma ur en skilsmässa med dålig ekonomi eller i värsta fall tvingas stanna kvar i ett äktenskap på grund av ekonomiska skäl. Ett ytterligare problem är att rättskydds-försäkringarnas maxbelopp inte har höjts på flera år. Rättshjälpen och rättshjälpslagen behöver ses över och förändras, den behöver anpassas till dagens problem och behov.

Tolkverksamheten vid domstol

Tolkverksamheten vid domstolar är en viktig verksamhet för att nå rättssäkerhet för den enskilde och för att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet. Sedan den 1 oktober i gäller ny lagstiftning för tolkning och översättning i brottsmål med anledning av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU. Lagändringarna innebär bland annat att kompetenskravet skärps för tolkar och översättare som anlitas av domstolar och brottsutredande myndigheter och om det är möjligt ska en auktoriserad tolk eller översättare anlitas. Det är bra att kraven på att anlita auktoriserade tolkar skärps, men förbättringen riskerar att bli ett slag i luften om inte regeringen anstränger sig för att öka tillgången till auktoriserade tolkar. Det är viktigt att den enskilde har möjlighet att välja tolk, inte bara utefter språk, utan även andra aspekter. Man måste kunna lita på sin tolk. Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att se till att det finns god tillgång till auktoriserade tolkar.

En bättre kriminalvård

Kriminalvårdens uppgift är att verkställa straff och ansvara för häkten, fängelser och frivård. Kriminalvården utgör en av rättskedjans viktigaste funktioner. Här ligger ansvaret för att straff avtjänas på ett säkert sätt och för att människor som begått brott återanpassas så att nya brott inte sker i framtiden. Vård och behandling utgör grunderna i en human kriminalvård. Det ska löna sig att arbeta aktivt med sin situation, likväl som missbruk, kriminalitet i anstalt eller rymningar ska få konsekvenser för den enskilde. Många intagna har behov av vård, utbildning och arbetsträning. Inte sällan har de intagna multikomplexa problembilder. Denna utveckling ställer höga krav på kriminalvårdens utveckling och innehåll. Det är viktigt att kriminalvården aktivt stöttar de intagnas behov genom påverkansarbete, men också ser till att det finns möjligheter att faktiskt genomgå olika program.

Kriminalvårdens utveckling

Från att ha haft en budget i obalans har kriminalvården gått till en förbättrad ekonomisk situation. Insatser har vidtagits för att varaktigt minska kostnaderna. Ett minskat klientintag har även bidragit till att driftkostnaderna sjunkit. Men det finns fortfarande stora utvecklingsbehov, inte minst när det gäller att

arbets på att minska antalet återfall. En kriminalvård i ekonomisk balans skapar även förutsättningar för att ta itu med eftersatt underhåll.

När det gäller prognosen för hur antalet klienter kommer att utvecklas de närmaste åren råder stor osäkerhet. Under 2014–2016 kommer antalet fängelsedömda, enligt Kriminalvården, att minska med i medeltal 200 klienter, medan antalet häktade kommer att öka något. På längre sikt är det svårt att uttala sig.

Osäkerheten baseras på flera faktorer, bland annat hur lagstiftning och praxis förändras, om påföljdssystemet förändras och om resurstillskottet som ökat antalet poliser också kommer att ge genomslag i antalet lagföringar. Därför behövs det en flexibilitet i kriminalvårdens kapacitet inför framtiden.

Antalet häktade som transporteras runt är fortfarande stort. Det är både ineffektivt och resursslukande. Kriminalvården bör därför arbeta för att minska antalet transporter av häktade.

Det är viktigt att personalbehovet och lokaler är anpassade efter de behov som finns för att skapa en väl fungerande kriminalvård. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för om kriminalvårdens resurser används effektivt och är tillräckliga för att bedriva en fungerande verksamhet.

Under flera år har kriminalvården utvecklats radikalt på säkerhetssidan med utbyggnader av säkerhetsplatser på de tyngsta anstalterna och förhöjd säkerhet överlag. Det har varit nödvändigt. En god vård inom kriminalvården förutsätter att internerna är på plats, deltar i program, behandling och aktiviteter. Men ökad säkerhet kan även skapa frustration hos de intagna. Därför är det viktigt att det finns en god bemanning på våra anstalter och häkten som skapar möjlighet för personlig kontakt med intagna.

Tillsyn av kriminalvården

En väl fungerande tillsyn är central för den slutna verksamhet som kriminalvården utgör. Den tillsyn som JO utför idag är inte kontinuerlig och heller inte fullständig. En övervägande del av verksamheternas tillsyn ansvarar den egna myndigheten för. En modern kriminalvård ska ha en självständig tillsyn utifrån. Vi vill därför införa en oberoende instans utanför kriminalvården som ska sköta tillsynen över kriminalvården. Detta bör utredas.

Häktesverksamheten

Många sitter idag på häkten i väntan på rättegång. Ibland är häktetiderna orimligt långa. Det är en fara sett ur ett rättssäkerhetsperspektiv, men det försvårar även behandling. Ett annat problem på häktena är att tillgängligheten för advokater och försvarare inte är tillfredsställande, speciellt inte på kvällar och helger. På häktena sätts inga behandlingsinsatser in, vilket är otillfredsställande eftersom många intagna på häkten är som mest mottagliga för påverkan under den tiden. Här skulle man kunna utveckla kriminalvården mera. Klienterna behöver erbjudas både omvårdnad, stöd och motivationsinsatser.

Kriminalvården hävdar själv att de restriktioner åklagarna beslutar om för de häktade utgör en särskild utmaning eftersom de utgör en risk för klienter-

Fel! Okänt namn på

nas psykiska hälsa. Europarådets tortyrkommitté (CPT) har kritiserat Sverige för förhållandena på de svenska häktena. Den senaste granskningen av Sverige skedde 2009. Där riktades skarp kritik mot sättet på vilket barn hålls häktade. Barnombudsmannen har följt upp situationen för barn i häkte. Drygt 80 procent av 15–17-åringar i häkte är belagda med restriktioner. Åklagarmyndigheten har även den visat i en rapport att under 2010 hade 81 procent av de häktade ungdomarna under 21 år restriktioner. Under 18 år var siffran t.o.m. högre, 87 procent hade restriktioner. Visst kan det finnas skäl till restriktioner mot unga som häktats, men samtidigt måste man ta hänsyn till att restriktioner under lång tid kan ge mycket negativa konsekvenser på hälsan. I flera häkten förekommer det dessutom att häktade under 18 år vistas tillsammans med häktade vuxna. Vi menar att regeringen måste utreda om hur skadeverkningar som sker via restriktioner kan begränsas och anpassa såväl lagstiftning som häktesverksamheten efter detta.

Ökade insatser för behandling

Alltmer talar för att den neuropsykiatriska diagnosen adhd är en nyckelfaktor för kriminalitetsutveckling. Nyligen avslutade studier inom kriminalvården visar att särskilt förekomsten av adhd är hög bland klienterna (29 procent av kvinnor i anstalt och 43 procent av unga våldsdömda män). En annan studie visar på förekomst av adhd på 40 procent hos långtidsdömda män. Trots denna kunskap är det endast några procent som får behandling av de intagna. Mot bakgrund av detta menar vi att kriminalvården måste satsa mer på att arbetet runt adhd ska utvecklas. Adhd-projektet som pågått i Norrtälje visar goda resultat, men för att kunna få verksamheten att även fungera som en nationell satsning krävs ytterligare utvärdering. Detta bör regeringen verka för.

Bättre utslussning

Stödet vid övergång från anstalt till frihet måste utvecklas. Utgångspunkten ska vara bättre när de intagna lämnar fängelset eller frivården, än när de kom dit. Den socialdemokratiska regeringen införde halvvägshus som innebär att den intagne är placerad i ett av kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn. Halvvägshus främjar återanpassning i samhället. Det krävs ökade ansträngningar för att få fler intagna i verksamhet i halvvägshus.

Livet efter anstaltsvistelse är svårt trots att kriminalvården ska utformas på ett humant sätt så att den intagnes anpassning i samhället främjas och skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. Många av klienterna i anstalt har multiproblematik. Mätningar som har gjorts i frivården visar att hälften av klienterna är öppet arbetslösa, i missbruksvård eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Knappt en fjärdedel saknar egen eller annan stadigvarande bostad. Risken att återfalla i brott är hög. Inom tre år återfaller ca 40 procent i brott av dem som lagförs för brott. Återfallsfrekvensen är högre för män än för kvinnor. Risken att återfalla ökar tydligt med antalet tidigare belastningar.

Förberedelserna för den intagnes frigivning skall vara särskilt inriktade på konkreta åtgärder för att underlätta övergången till ett liv i frihet. Syftet är att den intagne vid frigivningen i möjligaste mån skall ha sin försörjning ordnad genom arbete eller på annat sätt och att han eller hon skall ha tillgång till bostad.

Det är viktigt att kommunerna har en god beredskap för att kunna erbjuda bostad, utbildning, stöd och vård som behövs efter frigivandet. För att underlätta kommunernas möjlighet till detta menar vi att det bör utredas hur alla de resurser som finns inom missbrukarvården, socialtjänsten, arbetsförmedlingen etc. kan samordnas på ett bättre sätt för att ge varje enskild individ ett relevant stöd i samband med frigivningen med ett så kallat utslussningsavtal. Stödet ska vara individuellt och insatserna ska vara riktade mot till exempel fortsatt missbruksvård, arbetspraktik, utbildning och boende. Insatserna ska vara dokumenterade i en handlingsplan som skrivits under av den enskilde, kriminalvården och kommunen. Regeringen bör utreda hur ett system med utslussningsavtal skulle kunna fungera på bästa sätt. En sådan utredning kan göras parallellt med det pilotprojektet vi beskriver i vår utgiftsområdesmotion.

Samma principer skulle kunna användas för unga som suttit på slutna ungdomsvård. Efter sådan påföljd är återfallsfrekvensen särskilt hög.

Integritet

Frågor som rör enskildas integritet är i dagens samhälle, med stora möjligheter till kontroll och eftersökning av individers agerande, av vital betydelse. De tekniska landvinningar som gjort det möjligt att underlätta i människors vardag har också gjort det lättare för brottslingar och terrorister att begå övergrepp och brott. Internet och andra sätt att kommunicera elektroniskt används till exempel för att sprida narkotika, underlätta terrorism, idka spioneri, begå bedrägerier, främja barnsexhandel och sprida barnpornografi för att ta några exempel. Det har också gjort att behovet från statens sida av övervakning och kontroll ökar för att förhindra och bekämpa brottslig verksamhet. Allmänheten ställer även berättigade krav på att fler brott klaras upp. Många av de verktyg som polis och åklagare har till förfogande i form av t ex teleövervakning och telefonavlyssning är effektiva och nödvändiga för att utreda brott.

Staten har flera roller. Staten ska bekämpa kriminalitet och övergrepp av olika slag som drabbar medborgarna. Kriminalitet är ett av de allra vanligaste integritetsövergreppen mot individer. För att klara att bekämpa kriminalitet behöver polis och åklagare effektiva verktyg, som t ex möjligheten att hämta ut ip-nummer och användande av hemlig telefonavlyssning. Samtidigt ska staten värna medborgarnas fri- och rättigheter. I det ingår att skydda individens integritet. Det föreligger alltså motstridiga intressen, vilket innebär att det krävs noggranna bedömningar varje gång beslut tas som innebär inskränkningar för den enskildes integritet, även om syftet med inskränkningen är att skydda medborgarna.

I stort sett alla ställer säkert upp på att det är nödvändigt att polis och åklagare får tillgång till effektiva verktyg som gör det möjligt att bekämpa och

Fel! Okänt namn på

lagföra grova brottslingar. Men många är samtidigt rädda för att staten ska få för stora befogenheter. Därför måste statens möjligheter att inhämta personliga uppgifter alltid omgärdas av ett starkt rättssäkerhetsskydd. Det har fört med sig att ett stort antal skydds- och tillsynsmekanismer byggts upp för att se till att staten inte missbrukar de verktyg man har. Trots de rättssäkerhetsåtgärder som tagits är det dock viktigt att vara uppmärksam på om det går att förstärka rättssäkerheten ytterligare runt lagar som beslutats om och som kan inskränka på den enskildes integritet.

Men integritetsskyddet handlar inte bara om den enskildes skydd emot staten. Nästan alla använder numera nästan dagligen Internet, ofta både i arbetet och i privatlivet, och det har förändrat vardagslivet för många. Som alla stora omvärldsförändringar så har den nya tekniken också inneburit nya utmaningar.

Privata bolag sitter på allt större mängder information om miljontals människor. Via sökmotorer som till exempel Google kan man kartlägga vilka adresser du besöker, vilka klipp du kollar på You Tube, vilka sexuella preferenser du har, vilka böcker du är intresserad av eller personer som du är nyfiken på i allmänhet. På Facebook delar allt fler med sig av privata uppgifter, man kan kartlägga ditt sociala nätverk, vem du umgås med och vilka intressen du har. Genom olika medlemskort samlas information om vad du köper och när du handlar. Telefonoperatörer har uppgifter om hur du ringer. Ja, i stort sett hela ditt nät- och kontaktbeteende kan kartläggas.

Detta område är idag i det närmaste helt oreglerat. Det saknas helt en ordentlig kartläggning om hur privata företag använder information om enskilda användare och i vilken utsträckning uppgifter sparas. Som användare får du lita på IT-företagen när de säger att de skyddar integritetskänslig information om oss. Att tjänsterna är helt frivilliga och att vi godkänt användaravtal gör oss inte tryggare.

Det har alltså länge förts en debatt om den enskildes integritet i förhållande till staten. Den har varit viktig, och lett till ett förstärkt integritetsskydd i detta avseende. Nu måste vi ta ett steg till. Integritetsskyddet måste även lyftas upp när det gäller den enskildes integritet i förhållande till de privata IT-företagen.

Socialdemokraterna och regeringen har en politisk överenskommelse som innebär att en parlamentarisk integritetskommission ska tillsättas. Den ska ha ett tydligt individperspektiv och beakta olika former av integritetsaspekter. Det gäller också förhållandet mellan enskilda och företag. Det är viktigt att denna kommission nu kommer igång med sitt arbete. Vi menar att man kan börja med att kartlägga hur privata företag och aktörer samlar information, hur länge sådan information sparas och vad den används till. Med utgångspunkt från en sådan kartläggning bör man sedan överväga lagstiftningsåtgärder för att stärka den enskildes integritet i förhållande till privata aktörer. Integritetskommissionen bör även utreda om det vore lämpligt att inrätta ett integritetsskyddsråd som ska vara ett vakande öga över den teknikutveckling som sker med beaktande av integritetsfrågor för den enskilde.

Bekämpa droger

Alkohol- och narkotikamissbruk skapar ett stort lidande för både missbrukare och anhöriga. Missbruket har ofta sin grund i sociala missförhållanden, i problem inom familjen, i skolan, på arbetsplatsen, i ensamhet och rotlöshet. I missbrukets spår ser vi också en omfattande kriminalitet med en ökad otrygghet i samhället som följd. Sambandet mellan droger och brott, särskilt våldsbrott, är starkt. En aktiv och restriktiv drogpolitik är därför en viktig del i ett samlat program för att förebygga brott och minska lidandet i samhället.

Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi motsätter oss detta. Det går att påverka EU. Den svenska narkotikapolitiken har haft framgång och missbruket i Sverige är internationellt sett lågt.

Bekämpa drogrelaterad brottslighet

Brott som är relaterade till alkohol och narkotika måste bekämpas, både nationellt och internationellt. Den organiserade brottsligheten lever på att smuggla och distribuera narkotika, dopingpreparat, alkohol och tobak. Narkotika är fortfarande den största illegala handelsvaran i världen. Enligt beräkningar från FN-organet UNODC värderas narkotikahandeln till 300 miljarder amerikanska dollar.

Utbudet av narkotika måste minska. Det kräver insatser av polis, tull, kustbevakning och kriminalvård. För att motverka smuggling av narkotika krävs att samverkan mellan myndigheterna fungerar på ett tillfredsställande sätt. Tullen måste ges goda möjligheter att kunna kontrollera varor som förs över gränserna.

Ett av de viktigaste verktygen för polisen att bekämpa narkotika är hemlig telefonavlyssning. Telefonavlyssning bör kunna användas i högre utsträckning än idag vid narkotikabrott.

Sverige kan inte självt bekämpa denna typ av kriminalitet med internationella kopplingar. Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Vi behöver därför samordna våra insatser inom EU och samarbeta med länder utanför. Europol är en viktig aktör för att aktivt kunna bekämpa narkotikabrottsligheten innanför EU. Schengensamarbetet som syftar till att kontrollera EU:s yttre gränser måste bli en effektiv barriär mot narkotikasmuggling och annan gränsöverskridande brottslighet. Inom ramen för FN måste det internationella samfundet arbeta mot produktion och handel av narkotika.

Tull och polis har viktiga roller i kampen mot narkotika men arbetet mot narkotika måste ske på bred front. Utvecklingen på nätet försvårar arbetet med att kontrollera tillgången på narkotika. Marknadsföringen på webbsidor och internetforum är tillgänglig för alla, vilket ökar risken för spridning. Ofta saluförs nya preparat som ännu inte narkotikaklassats. Så snart ett preparat blivit narkotikaklassat kommer ett nytt preparat med liknande sammansättning ut på marknaden. Ett sätt att komma åt problemet är att familjeklassning

Fel! Okänt namn på

införs på ett antal substanser. Familjeklassning innebär att man kan narkotikaklassa preparat som har ungefär lika uppbyggnad och effekt. Med en sådan ändring behöver inte varje preparat klassas för sig och nya preparat som kommer ut på marknaden kan omfattas av klassningen bara genom sitt släktskap med tidigare klassade preparat (familjeklassning). Det skulle kunna vara ett komplement till den så kallade förstörelselagen som ger möjlighet att förstöra narkotikaliknande preparat som ännu inte förbjudits och bör därför utredas. Förstörelselagen kan tyckas tandlös eftersom ingen kan dömas för brott men är viktig eftersom man räddar människoliv genom att stoppa preparaten.

Skärpta åtgärder mot alkohol i trafiken

Alkohol ligger bakom många olyckor i trafiken. De bedöms att 1 000 människor omkommit i olyckor i Sverige de senaste tio åren där alkohol varit inblandat. Alkolås är ett effektivt verktyg för att minska rattfylleriet. Redan 2005 ansökte den dåvarande socialdemokratiska regeringen om ett nationellt undantag i EU för att införa en lagstiftning om obligatoriskt alkolås i fordon. Den gången blev det nej från EU-kommissionen. Sedan dess har dock EU fått en mera positiv inställning till alkolås.

Det är därför hög tid att Sverige aktivt verkar i EU för att alkolås blir ett lagkrav i alla fordon som går i yrkestrafik. På sikt, när tekniken utvecklats ytterligare, bör alkolås bli lagkrav även i vanliga personbilar. Drar arbetet ut på tiden bör Sverige återigen ansöka om ett nationellt undantag i EU om att införa alkolås i alla fordon som går i yrkestrafik.

Att köra bil onycter innebär livsfara för alla andra som befinner sig på vägen eller i dess närhet. Många polismyndigheter genomför alkoholutandningsprov på rutin vid trafikolyckor. Men det är inte obligatoriskt idag att ta alkoholutandningsprov. Det vill vi ändra på. När det är tekniskt möjligt att ta alkoholutandningsprov ska detta göras på förare som varit inblandade i trafikolyckor. En sådan ordning skulle även innebära större möjlighet för dem med beroende att få hjälp fortare.

Vid upprepade återfall i rattfylleri måste det till kraftfulla åtgärder. Effektivare åtgärder måste till för dem som gång på gång riskerar livet på andra. Samtidigt är det inte tillräckligt med längre straff. Det krävs även ökade insatser för vård och behandling. Regeringen måste ta initiativ i dessa frågor så att liv kan räddas.

För att visa allvaret med att bland annat köra påverkad vill vi även införa två helt nya straffbestämmelser för vissa trafikbrott – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik. Ett särskilt problem i samband med alkoholrelaterade trafikolyckor är så kallad eftersupning – det vill säga att förare som varit inblandade i en trafikolycka hävdar att han eller hon varit nykter när olyckan inträffade, men druckit i efterhand innan polisen kom till olycksplatsen. Så gott som alltid handlar det om en ren efterhandskonstruktion. Men för polisen är det svårt att skaffa fram bevismaterial om huruvida det ligger någon sanning i det påståendet eller inte. I Norge finns det lagstiftning som förbjuder eftersupning. Där är det inte tillåtet att dricka alkohol sex timmar efter att man varit inblandad i en trafikolycka.

lycka. Under den socialdemokratiska regeringsperioden fanns det ett långt framskridet förslag att förbjuda eftersupning även i Sverige. Tyvärr har den borgerliga regeringen inte drivit detta förslag vidare. Riksdagen godkände dock våren 2011 ett socialdemokratiskt förslag om att regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om förbud mot eftersupning. I maj 2013 lade en utredning fram ett förslag till hur en lagstiftning mot eftersupning skulle kunna se ut. Vi anser att det är viktigt att regeringen handlägger frågan skyndsamt så att nya regler kan träda i kraft så snart som möjligt. Det är inte rimligt att man idag ska kunna klara sig undan ansvar för rattfylleri genom att skylla på att man förtärt alkohol i efterhand.

Förverkande av fordon

Enligt 7 § trafikbrottslagen kan ett fordon som har använts vid brott förverkas. Förutsättningen för detta är att det krävs för att förebygga fortsatt brottslighet och att det inte är oskäligt. Det innebär att det har varit möjligt att beslagta bilar från återfallsförbrytare som kört med alkohol i kroppen. Vid oskälighetsbedömningen spelar bland annat bilens värde in. I praktiken har det inneburit att en fordonsägare med en dyr bil kan få behålla den, medan en person med en billigare bil kan få den beslagtagna, även om brottet är likvärdigt. Att köra bil berusad innebär att man riskerar andras liv och hälsa oavsett bilens värde. Därför bör lagstiftningen förändras så att det blir möjligt att beslagta fordon från alla rattfyllerister som gång efter gång kör berusade och i många fall skadar andra i trafiken.

Skärpta åtgärder mot langning och ungdomars drickande

Alkohol är många gånger förknippat med misshandel, skadegörelse, sexuella övergrepp och även tragiska olyckor. Det måste bli betydligt svårare att langa alkohol än idag. En flodvåg av alkohol förs in över Sveriges gränser varje år. Det är heller inte ovanligt att vuxna köper ut alkohol lagligt som sedan dricks av ungdomar i parker och på torg. På tio år har polisanmälningarna mot langning ökat dramatiskt. Ökade insatser och nya metoder från polisen är en förklaring till detta. Vi kan se att alkoholkonsumtionen hos ungdomar minskar, men det finns fortfarande mycket kvar att göra för att minska ungdomars alkoholanvändande. Vi vill ge polisen möjlighet, om det finns en befogad misstanke att en ungdom olovligt förfogar över alkohol till exempel i en väska, att söka igenom denna. Det handlar dock inte om en rätt att generellt genomsöka bagage. En sådant verktyg skulle göra polisen arbete betydligt effektivare i att förhindra att unga dricker alkohol och komma åt langning. Det är viktigt att kunna spåra alkoholförsäljningen bakåt i försäljningskedjan. Principen liknar den som när vi 2004 införde en ny lag för att förhindra klotter. Där gav polisen möjlighet att i förebyggande syfte söka igenom exempelvis ryggsäckar efter sprayburkar. Regeringen bör utreda detta.

Det behövs också en skärpning av synen på langning. Storskalig alkoholangning till unga är ett av få områden där straffskärpningar kan förväntas ge positiva resultat. Det bedrivs i det närmaste en organiserad form av langning där tusentals liter öl, vin och sprit förs in över Sveriges gräns och sedan säljs

Fel! Okänt namn på

till ungdomar. Idag är minimistraflet för grov langning sex månader. Vi menar att det bör höjas till ett år.

Skärp insatserna mot doping

Det är viktigt att arbetet mot doping fortsätter. De preparat som i första hand används är anabola androgena steroider (AAS), som är kemiskt framställt könshormon med testosteron som grund. Idag missbrukas AAS av ett brett spektrum av individer, främst av dem som tränar på gym. AAS används också av våldsbenägna brottslingar och inom olika maktgrupper som till exempel kriminella mc-gäng och nazistiska grupperingar. Även i fängelsemiljöer förekommer missbruk av dopningspreparat likväl som narkotika. Tillgången till AAS är i likhet med narkotika stor. Under de senaste fem åren har tillgången på den illegala marknaden stadigt ökat. Medlen är lätta att få tag på, bland annat genom internet. Förutom internethandeln förekommer en omfattande smuggling. Handeln har stora ekonomiska förtjänster och medför liten risk för upptäckt. Smugglingen sker ofta i samband med narkotikasmuggling. Enligt polisen anträffas narkotika vid vart tredje beslag av AAS. Problemen och riskerna med missbruk av AAS är stora och kan jämföras med narkotikaproblematiken. Dopingjourens verksamhet spelar en viktig roll. Vi menar att det är viktigt att polisen prioriterar doping mera.

Hedersvåld och hedersförtryck

Vi socialdemokrater ser allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Denna typ av våld och förtryck är avsiktligt, välkalkulerat och accepterat inom vissa grupper som anser sig ha rätten att agera utanför lagen för att få genomslag av sina värderingar. Det är också ett våld som riktar sig framförallt mot kvinnor som ofta har få kontakter i samhället och som tvingas att leva isolerat.

Vi måste se allvarligt på hedersvåld och hedersförtryck. Kön, makt och sexualitet ligger till grund för detta förtryck som tar sig uttryck i kontroll, tvång, olika typer av hot, våld och i värsta fall dödligt våld. Problematiken hänger ihop med vissa sexuella normer där kvinnornas sexualitet kontrolleras av familjens män, men även upprätthålls av andra familjemedlemmar. Det handlar om att upprätthålla kulturella normer och lojaliteten mellan grupper, och då sådana bryts, återupprätta familjens eller släktens heder.

Hederskulturen drabbar främst flickor och kvinnor. Det handlar om kontrollen över deras liv, alltifrån olika begränsningar i vardagen som ställer krav på hur de klär sig, vilka de umgås med, deras rörelsefrihet, deltagande i skolaktiviteter till livsval som utbildning, vem de gifter sig med, frågor om skilsmässa och sexualitet. Bryter de mot familjens regler drabbas de av sanktioner i form av hårdare restriktioner, men även hot och i värsta fall våld. Men hedersvåld och förtryck drabbar även pojkar och män. Problemet karaktär medför att gränserna mellan offer och gärningsman blir otydliga. De som medverkar till förtrycket och våldet kan själva vara utsatta. Det finns även

andra grupper som löper större risk att utsättas för hedersvåld eller förtryck som homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet.

Det finns ingen statistik över hur stor omfattningen är när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck eftersom brott som begås i hederns namn inte har någon egen brottsrubricering och det därför inte går att mäta omfattningen genom antalet anmälda brott. Att mörkertalet när det gäller våld i nära relationer är stort finns väl dokumenterat. Mycket talar för att de speciella omständigheter som råder kring hedersproblematiken gör att mörkertalet till och med är större för våld eller hot som har koppling till heder. Det krävs mer forskning på området för att få en mera heltäckande bild över vidden av hedersproblematiken.

Det behövs en rad olika åtgärder för att motverka hedersvåld och hedersförtryck. En viktig uppgift är att fortsätta det offentliga samtalet om hedersproblematiken. Det måste vara tydligt från politiskt håll att problemet existerar och att uppfattningar som har sin grund i hederskulturen aldrig kan vara accepterade i ett samhälle som har sin grund i mänskliga fri- och rättigheter och ett jämställt samhälle. Det förebyggande arbetet kan bli bättre. Våra värdegrunder måste genomsyra möten där människor träffas och samlas. Här har skolan en viktig roll. Myndigheter och kommuner måste samverka bättre och kunna erbjuda snabb hjälp. Socialtjänstens stöd måste vara inriktat på hedersproblematiken och det måste finnas tillgång till skyddade boenden för de som utsätts för olika former av hedersvåld och hedersförtryck. För att tydliggöra brottets särart och visa på dess allvar menar vi att det också krävs lagskärpningar på flera håll.

Redan idag är barn- och tvångsäktenskap oaccepterade företeelser i det svenska samhället. Ändå kan vi se att det förekommer att unga människor tvingas att gifta sig. För en del unga flickor är sommarlovet inte en tid de ser fram emot, utan snarare en tidpunkt då de riskerar att giftas bort under en resa till hemlandet. Vi menar att det behövs ytterligare förstärkningar i lagstiftningen för att skydda unga flickor, men även pojkar, mot tvångs- eller barnäktenskap. Därför vill vi se en kriminalisering av barnäktenskap där någon är under 18 år. Det skulle innebära att den som gifter sig med någon under 18 år, men även föräldrarna till den som gifts bort, skulle kunna straffas. Det finns visserligen lagstiftning idag som blir aktuell i sådana fall, men det är alltför svårt att bevisa att till exempel olaga tvång förekommit. Det ska inte heller vara möjligt att få dispens för giftermål för någon under 18 år. Vidare vill vi även kriminalisera tvångsäktenskap.

Det är dags att vi i Sverige erkänner brott som begåtts i hederns namn i den svenska lagstiftningen. Vid straffmätningen måste det göras tydligt att ett brott som har ett hedersmotiv ska bedömas allvarligare än andra brott. I straffskärpningsgrunderna i dag ska ett brott ses som försvårande om motivet till exempel varit att kränka ras, hudfärg eller etniskt ursprung. Vi menar att det bör införas en tydlig straffskärpningsgrund för brott som har hedersrelaterade motiv. Det är en viktig signal till alla om att samhället tar dessa brott på allvar. Om domstolarna är tydliga med att ange straffskärpningsgrunderna i sina domar finns även bättre möjlighet att få statistik över utvecklingen när det gäller hedersrelaterade brott.

Fel! Okänt namn på

Det måste vara tydligt för alla som känner sig hotade att samhället finns där som stöd, men även med konkret hjälp. För de som känner sig hotade där det finns en hedersproblematik bakom, är stöd och hjälp avgörande eftersom släkt och vänner ingår i hotbilden och därför inte kan förväntas hjälpa till. En viktig del i skydda personer som riskerar att utsättas för brott relaterade till hedersproblematik är att det finns bra hot- och riskanalyser. Idag görs hot- och riskanalyser både av socialtjänsten och av polisen. Ibland skiljer sig dessa åt, vilket leder till att fel insatser görs. I värsta fall leder det till att den som känner sig hotad även råkar illa ut. Det behövs därför en bättre samordning mellan myndigheterna både avseende insatser och hot- och riskanalyser. För att få bättre utredningar avseende hedersrelaterade brott har Brottsförebyggande rådet föreslagit att en nationell resurs inrättas hos polisen. Det är ett förslag som vi tycker är värt att realisera.

Det händer att unga människor idag tvingas gifta sig mot sin vilja. För att svenska myndigheter inte ska kunna reagera är det inte ovanligt att flickorna förs ner till sitt hemland och att giftermålet genomförs där. De svenska myndigheternas möjlighet att reagera är begränsade på grund av att annan lagstiftning gäller i det landet. Det kan också finnas hinder mot att få resa ut ur landet. Särskilt om personen även är medborgare i det land hon befinner sig i. Unga flickor som förts ut i Sverige på detta sätt måste få bättre hjälp. Därför bör man genast se över hur utrikesdepartementet och Sveriges beskickningar kan förstärka sitt stöd på detta område.

Hatbrott

Varje människa är unik, men människovärdet är lika. Alla människor har en etnisk bakgrund, en könstillhörighet och en sexuell läggning – ingen mindre värd än en annan. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt. Ingen människa har rätt att döma eller trampa på en annan för vem han eller hon är. På de principerna vilar vårt demokratiska samhälle.

Vi socialdemokrater står i alla sammanhang upp för människovärdet och kräver krafttag mot de hatbrott som begås på grund av rasism, främlingsfientlighet eller homofobi. Vi accepterar inte diskriminering på grund av kön, ålder, funktionsnedsättning, hudfärg, tro, sexuell läggning eller något annat som gör oss människor unika – varken i arbetslivet eller i samhällslivet i övrigt. Vi är ständigt beredda att öka friheten och rättigheten för alla att delta på lika villkor i det demokratiska samhället.

Många hbt-personer utsätts för våld, hot och trakasserier på grund av sin sexuella läggning. Ändå är det så att många avstår från att anmäla att de utsatts för brott som har samband med den egna sexuella läggningen av rädsla att bli föraktfullt bemötta av samhället. Ofta pratar vi om vikten av ökad tolerans gentemot dessa grupper. Men det är inte ökad tolerans som behövs, vi ska inte tolerera – vi ska respektera, skydda och försvara alla människors lika värde. Diskriminering, förtryck och våld mot människor på grund av deras sexuella läggning strider mot de mänskliga rättigheterna. I många länder

utdöms dödsstraff för homosexualitet. Sverige ska vara en stark röst för hbt-personers rättigheter.

Den 13 november 2002 togs beslutet i riksdagen om att införa en särskild straffskala för grova fall av hets mot folkgrupp. Tillämpningsområdet för bestämmelsen omfattar även hets med anspelning på sexuell läggning. Lagen trädde ikraft den 1 januari 2003. Sverige har ett system där bara de grupper som explicit är omnämnda i hetslagen har skydd av lagen. Det innebär att hotfulla uttalande, kränkande omdömen och uttryck för missaktning p.g.a. könsidentitet, så kallade transpersoner, inte skyddas av lagen eftersom könsidentitet inte omnämns. Med begreppet sexuell läggning avser i lagtexten homo-, bi- och heterosexuell läggning. Flera länder i Europa har hetslagar som även skyddar transpersoner enligt praxis. För att få skydd för även gruppen transpersoner bör därför lagen om hets mot folkgrupp, brottsbalken 16 kap. 8 § och tryckfrihetsförordningen 7 kap. 4 § kompletteras till att omfatta även könsidentitet och könsuttryck.

Samtidigt bör det ses som en försvårande omständighet enligt straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 om syftet med ett brott är att kränka en person på grund av personens könsidentitet eller könsuttryck. Därför bör denna regel utvidgas.

Det behövs även ökad kunskap inom rättsväsendets myndigheter om hatbrott riktat mot hbt-personer. Därför behövs fortsatta utbildningsinsatser.

Tuffare insatser mot idrottshuliganer

Huliganism har under många år varit ett gissel i samband med idrottsarrangemang. I mars 2013 lade utredaren Björn Eriksson sitt slutbetänkande Mera glädje för pengarna. I utredningen presenterades ett sextiotal förslag för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang. Det handlar om ansvarsfrågor, arenasäkerhet, arrangemangsfrågor, bruket av alkohol och andra droger, men även förekomsten av våld, hot och trakasserier inom fotboll och ishockey. En oroande tendens är att kriminell infiltration i idrottsklubbar också är ett reellt problem. Det är nu viktigt att regeringen går vidare med de förslag som utredningen gett. Mycket kunde ha gjorts tidigare, men tyvärr har regeringen inte visat tillräckligt intresse. Regeringen måste också följa upp de förslag som gäller parterna.

Vi vill även se till att de som dömts för tillträdesförbud i samband med bråk vid idrottsarrangemang också ska kunna få anmälningsplikt till polisen i anslutning till högriskmatcher. Riksdagen beslutade förra året att regeringen skulle återkomma med ett förslag om anmälningsplikt. Anmälningsplikt innebär att personer som exempelvis är dömda till tillträdesförbud, våldsbrott eller ordningsstörning som är relaterad till idrottsevenemang ska kunna beläggas med anmälningsplikt på polisstationer under matchdagar. Då hålls kända bråkmakare borta från arenorna. Anmälningsplikt är ett viktigt verktyg, men måste kompletteras med andra åtgärder också. Ett sådant är en effektiv kameraövervakning på arenorna. Bråkmakare måste kunna identifieras. Få support-

Fel! Okänt namn på

rar är beredda att betala dyra biljetter för att sedan få matchen avbruten på grund av bråk och störningar.

Inför tortyrbrott i svensk lagstiftning

Sedan 1986 är Sverige bundet av FN:s tortyrkonvention. Enligt konventionen ska tortyr definieras som ett brott i nationell rätt, vilket inte är genomfört i Sverige. I Sverige är dock många former av tortyr redan kriminaliserade som andra brott. FN:s kommitté mot tortyr beklagar emellertid i ett yttrande från 2008 att Sverige inte har uppfyllt konventionen när det gäller att införa brottet tortyr i den nationella lagstiftningen. Ett införande av brottet tortyr har nämligen syftet att främja konventionens övergripande mål att förebygga tortyr, bl.a. genom att upplysa alla – förövare, offer och allmänheten – om tortyrbrottets särskilda allvar och genom att förbättra den avskräckande verkan av förbudet i sig. Vi menar därför att regeringen ska återkomma med förslag till lagstiftning om ett särskilt tortyrbrott.

Stockholm den 1 oktober 2013

Morgan Johansson (S)

Kerstin Haglö (S)

Anna Wallén (S)

Arhe Hamednaca (S)

Christer Adelsbo (S)

Elin Lundgren (S)

Mattias Jonsson (S)